

Kazanç vergisi kanunu

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm: 25 - III - 1934 - Sayı : 2662)

No.
2395

Kabul tarihi
22 - III - 1934

BİRİNCİ BAP

Mükellefiyet

Fasıl : 1

Verginin mevzuu

MADDE 1 — Aşağıda yazılı :

A) Kollektif, komandit, limitet, kooperatif ve anonim şirketlerin, umumî ve mülhak ve hususî bütçeli daire ve müesseselere ve menafii umumiyeye hadim cemiyetlere ait olup ticarî bir gaye takip eden müesseselerin ;

B) Ticarî ve sınaî iş yapanların ;

C) Serbest meslekler erbabının ;

Ç) Hizmet erbabının ;

D) Yukarıki fıkralar dışında kalıpta her hangi vasıtasız bir vergiye tâbi bulunmayan sair işler ve teşebbüsler erbabının ;

Temin ettikleri kazançlar bu kanun mucibince vergiye tâbidir.

Vergiye tâbi kazançlar

MADDE 2 — Türkiyede yerleşmiş ecnebi müesseseler dahi kazanç vergisine tâbidir.

Türkiyede yerleşmiş ecnebi müesseseler

Türkiyede alım satım veya satım yapmak üzere merkezi ecnebi memlekette bulunan bir müessese :

A) Türkiyede şube açar veya işgal mevzuu olan işleri yapmak üzere sabit tesisat vücade getirirse ;

B) Türkiyede mukim ve müessese namına harekete mezun bir veya bir kaç kimse veya müessese tarafından temsil olunur ve yazıhane ve depo masrafları veya mütedavil sermayesi temsil edilen işbu müessese tarafından temin edilmiş bulunursa ;

Bu kanunun tatbikında Türkiyede yerleşmiş sayılır.

MADDE 3 — Aşağıdaki yazılı işler ve teşebbüslerle şahıslar bu vergiden müstesnadırlar :

İstisnalar

1) Siyasî fırkaların, hususî kanunlarla teşekkül etmiş umumî müesseselerin ve menafii umumiyeye hadim veya meslekî cemiyetlerin dühuliye ve aidatı ve bunlara yapılan teberrular ve müsamereleleri hasılatı ;

2) Esas mukavelenamelerine göre sermayesi üzerine kazanç dağıtmayan kooperatif şirketler ;

3) İşgal mevzuları yalnız sahip oldukları gayrimenkulleri kiraya vermekten ibaret olan hakikî ve hükmî şahıslar ;

4) Yalnız azasına ikrazatta bulunan tasarruf sandıkları ;

5) Bizzat işlettikleri madenlerden istihsalatta bulunan hakikî

ve hükmî şahıslar ve bunların istihsal sahası içindeki satışları veya bu saha dışında depo tesis etmeksizin yazıhanelerinde yapmış oldukları satışlar ve munhasıran ecnebi memleketlere ihracatta bulunmak üzere iskele ve istasyonlarda tesis ettikleri depolar;

Teşviki sanayi kanunundan istifade eden fabrikaların, fabrika sahası dışında fabrikaların yalnız muamelelerini çevirmek ve mağaza açmaksızın satış yapmak veya nümüne göstermek üzere açtıkları yazıhaneler;

6) Mahallî hükûmetin müsaadesile millî ve beynelmilel mahiyette açılan meşherler, panayırılar, sergiler ve bunlardan temin olunan kazançlar (Bu gibi mahallerde satış yapanlar hakkındaki istisnaiyet bir ay için muteberdir) - (Ecnebi tebaanın bu haktan istifadesi mensup oldukları Devletle Türkiye arasında mütekabilyet esasının cari olmasına bağlıdır);

7) İşçi kullanmaksızın kendine veya başkalarına ait malzeme-yi bizzat veya birlikte oturan ailesi efradile el ve ayakla veya bedenî kuvvetle işler makina ve tezgâhlarda çalışan ev sanatları erbabı ve birlikte oturan ailesi efradı;

8) Su ve yel ile işleyen eleksiz ve türbinsiz köy değirmenleri;

9) Çiftçilerin, kendi mahsullerini ve hayvanlarını ve bunlardan çıkardıkları maddeleri dükkân açmaksızın satmaları ve bunların istihsal ve nakil vasıtaları, ambar ve depoları (Avcılar, balıkçılar bu hükümdedir);

10) Bağcılar, bahçivanlar, ziraat işlerinde ve bahçelerde çalışan işçilerle makinistleri ve balıkçı tayfalrı, çobanlar ve ev hizmetçileri;

11) Nüfusu beş binden aşağı olan yerlerde sanat icra eden ebeler, hastabakıcılar, müesseselerde çalışan çocuk bakıcıları, eczacılar ve nüfusu on binden aşağı olup iskele ve istasyon olmayan yerlerdeki hekimler ve diş tabipleri;

12) 18 yaşını bitirmeyenler veya 65 yaşını bitirenlerden sermayesiz veya sermayesinden ziyade bedenî kuvvet ile çalışanlarla meflûç veya iki gözü kör veya el ve ayağının ikisinden veya birinden mahrum işçiler ve seyyar satıcılar ve bu suretle malûl resmî ve hususî müstahdenler ve mütekaitletler;

13) Nüfusu beş binden aşağı olan yerlerde yenilecek, içilecek veya yakılacak maddeleri elde, sırtta veya başta satan seyyar satıcılarla, bu gibi maddeleri hayvanla veya hayvanla çekilen arabalarile köyünden getirerek şehir ve kasabada veya başka bir köyde dükkân açmaksızın satan köylüler;

14) Hususî akıl ve frengi hastaneleri ve verem sanatoryomlarile Maarif vekâletinin resmî tedris programlarını ve talimatnamelerini aynen kabul eyleyen hususî ana, ilk ve orta tedrisat mektepleri ve liseler ve meslek mektepleri;

15) Kitap, risale, makale, tefrika, fıkra, forma, nota ve resim halinde telif ve tercüme yapanlar (Bu işlerden dolayı bir müessesenin daimî memur ve müstahdemi olmamak şartile);

16) Umumî, mülhak ve hususî bütçelerden yalnız ücret alıp bir ay içinde istihkakı yirmi lirayı geçmeyen kadro dahilindeki

müstahdemin ücretleriyle istihkak miktarı yüz lirayı geçemeyen maaşların yirmi lirası;

Tahsisat ile beraber elli lira ve ondan aşağı olan tekaüt, malûliyet, yetim ve dul maaşları;

17) Harcırahlar, zarurî masraflar ile ikamet ve seyahat yevmiyeleri, tedavi ve ölüm yardımları, umumî ve mülhak ve hususî bütçelerden verilen mesken bedelleri;

18) Ölüm veya bedenî arızalar ve malûliyetler üzerine verilen tazminat, ikramiye ve para mükâfatları ve askerî malûllere verilen terfih zamları, yangın, hayat ve malûliyet sigorta tazminatları ile yemek ve hayvan yem bedelleri ve bu mahiyetteki ödemeler ;

Her nevi atış, uçuş, dalış, yarış, güreş, koşu ve spor, müsabaka ve teşvik, ikramiyeleri ve mükâfatları;

19) Devletler arasında cari teamüllere ve hukuku düvel kaidelerine göre sefirler, mümessiller ve konsoloslarla maiyetlerinde çalışan memurlar ve müstahdemler (Mütekabiliyet şart ile ve bu sıfatlarından dolayı);

20) Her türlü tahvilât ve Hazine bonoları ve bankalardaki adi mevduat ve tasarruf ve kumbara faiz ve ikramiyeleri,

21) Hususî kanunlara veya Devletle aktolunan mukavelelere istinaden temettü ve kazanç vergilerinden istisnaiyeti kabul edilmiş olanlar.

Fasıl : 2

Mükellefin tayini

MADDE 4 — Kazanç vergisi, hakikî ve hükmi şahıslar namına tarholunur. Verginin tahsili sırasında aşağıda yazılı hususî hallerde bakılır:

Hakikî ve hükmi şahıslar

1) Hakikî şahıslarda :

A) Karı ve koca bir birinden ayrı işlerde ve teşebbüslerde bulunmakta iseler, her biri ayrı ayrı mükelleftir.

B) Evli kadın kocasının ticarî ve sınaî işlerinde, müdür de olsa, vergi mükellefi kocadır.

C) Evli kadın ticarî ve sınaî işi, sahip sıfat ile idare ediyorsa kocası müdür veya müstahdem vaziyetinde olsa dahi vergi, kadın namına tarholunur.

D) Hususî ve adi şirketlerde mükellef, şirketi idare eden şahıstır.

2) Hükmi şahıslarda:

A) Kollektif şirketlerde, beyanname verilmesi tercih edildiği takdirde, her şerikin hissesi ayrı ayrı vergiye tâbi tutulur (Yüzde otuz ve daha fazla nisbette kazançta iştirak eden müstahdemler, bu kanunun tatbikında şerik sayılırlar).

B) Anonim, eshanlı ve eshamsız komandit, limitet şirketlerinde vergi, bu şirketlerin hükmi şahsiyetlerinden aranır.

C) Türkiyede yerleşmiş ecnebi müesseselerin vergileri bu müesseseler şube halinde ise müdürleri, değilse salâhiyetli mümessilleri namına tarholunur.

3) Hizmet erbabına ait vergiler bunları istihdam edenlerden aranır.

Vergiyi tarhedecek da-
ireler

MADDE 5 — Kazanç vergisi, mükelleflerin vergi mevzuuna dahil iş ve teşebbüsleri yaptıkları mahaldeki varidat dairelerince tarholunur.

Muhtelif varidat dairelerini alâkalandıran beyannameye tâbi iş ve teşebbüslerde vergi, bu muameleler bir merkezde toplanıyorsa, o merkezin bulunduğu varidat daresince tarhedilir.

Deniz, kara, hava nakliye vasıtalarına ve bu vasıtalarda çalışanlara ait vergiler, bu vasıtaların mensup oldukları liman ve belediyelerin bulunduğu mahaldeki varidat dairelerince tarholunur.

İKİNCİ BAP

Matrahın tayini

Fasıl : 1

Beyanname

Şirketler ve müesseseler

MADDE 6 — Aşağıda yazılı şirketler ve müesseseler kazançlarını gösterir beyanname vermeğe mecburdurlar :

1) Merkezleri Türkiyede bulunan anonim, komandit, limitet ve kazanç dağıtan kooperatif şirketler ve bunların şubeleri;

2) Türkiyede yerleşmiş veya yerleşmiş sayılan cenebi müesseseleri;

3) Umumî, mülhak ve hususî bütçeli daire ve müesseselerle menafii umumiyyeye hadim cemiyetlere ait olup ticarî bir gaye takip eden müesseseler.

Müesseseler ve ticarî ve smaf teşebbüs erbabı

MADDE 7 — Aşağıda yazılı müesseseler ile ticarî ve smafî iş ve teşebbüs erbabı dahi kazançlarını beyanname ile bildirmeğe mecburdurlar:

1 - Bankalar, bankerler ve bankerlik muameleleriyle uğraşan sarraflar, tasarruf ve teaviin sandıkları, ithalât, ihracat ve beynelmilel nakliyat komüsyoncuları ile konsinyasyon suretile iş yapan komüsyoncular, komüsyon üzerine muamele yapan ticaret ve fabrika mümessilleri, toptan ecza tacirleri, fabrikalar, matbaalar, transit depoları ve antrepolar, beheri (300) tondan fazla vapur işletenler, bina vergisi kanunu mucibince (Hamamlar ve fırınlar hariç olmak üzere) gayrisafi iratları iki bin lira ve ondan fazla olan mahallerde ticaret ve sanat yapanlar (iki bin liranın hesabında belediye veya köy sınırları içindeki mağaza, depo dahildir);

2) Borsa acentaları, mubayaaacıları ve simsarları, her nevi sigortacılar ve sigorta komüsyoncuları, noterler, mültezimler, sahip oldukları madenleri ve dalyanları ve voli mahallerini kiraya verenler, şehir ve kasabalarda apartımanları ve nüfusu beş bin ve daha ziyade olan mahallerde toptan kiraladıkları han-

ları doğrudan doğruya işletmeyip parça parça kiraya verenler, ikrazatçılar.

MADDE 8 — Aşağıda yazılı işler, istisnâ muameleye tâbidir:

1 - Umumî, mülhak ve hususî bütçeli daire ve müesseselere, bankalara, sermayesinin en az yarısı Devlete ait olan müesseselere, menafii umumiyeye hadim cemiyetlere ve imtiyazlı şirketlere karşı taahhüdatta bulunan müteahhitler ve mültezimler ile bu müteahhit ve mültezimlere karşı derece derece taahhütlerde bulunanlar bu taahhütlerden dolayı beyanname vermezler.

Yukarıdaki müesseseler ve müteahhit ve mültezimler, taahhüdün yapıldığı tarihten itibaren bir ay içinde keyfiyeti alâkalı varidat dairesine yazı ile bildirmeğe mecburdurlar.

2 - Beynelmîlel ecnebi ve transit nakliye kumpanyaları şube ve acentalarının Türkiyede veya Türkiyeye ait olarak Türkiye dışında yaptıkları muameleler dolayısıyla bir ay zarfında yolcu ve eşya nakliyatı için aldıkları para ile üçüncü şahıs makamındaki diğer kumpanyalar hesabına aldıkları paralardan uhdelerinde kalan komüsyon veya ücret miktarlarını, ertesi ayın nihayet on beşinci günü akşamına kadar bir bordro ile alâkalı varidat dairesine bildirmeleri mecburidir.

Bu müddet, dış işleri için lüzumuna göre dört ayı geçmemek üzere Maliye vekâleti tarafından uzatılabilir.

3 - Damga pulu ve kıymetli evrak satıcılarının vergileri beyileri üzerinden hesap edilir.

MADDE 9 — Kazanç beyannameleri, neticesi alınmış olan ticarî yıl içinde bu kanuna göre vergiye tâbi tutulacak kazanç yekûnunu ihtiva eder.

Ticarî yıl, ikinci kânun iptidasından birinci kânun sonuna kadar süren takvim yılıdır. Beyanname vermeğe mecbur olan mükelleflerden ticarî yıllarının takvim yılı sonunda kapatılması imkânı olmadığını iddia edenlere Maliye vekâletinin müsaadesiyle ticarî yıl tayin olunabilir.

İşgal ettikleri mahallin gayrisafi iratları iki bin lira ve ondan fazla olan mükelleflere, beyannameye tâbi oldukları, varidat dairesi tarafından ikinci kânun ayından evvel yazı ile bildirilir. Bu gibi mükellefler ihbarı takip eden yıl için beyannameye tâbi tutulurlar.

Kazanç beyannameleri, her malî yıldan önce gelen mart ayı (Eshamlı şirketlerde nisan ayı) ve ticarî yılları Maliye vekâletince tayin edilen mükellefler için ticarî yılların sonundan başlayarak dördüncü ay sonuna kadar mükellef tarafından bağlı bulunduğu varidat dairesine makbuz mukabilinde verilir.

Beyannamelerin taahhütlü olarak posta ile gönderilmesi de caizdir. Bu takdirde postaneye teslim tarihi varidat dairesine teslim sayılır.

MADDE 10 — Aynı mükellef yekdiğerile memzucen idare ettiği muhtelif teşebbüsleri için bir, yekdiğerinden ayrı olarak idare ettiği teşebbüsler için de ayrı ayrı beyanname vermek mecburiyetindedir.

İstisnâ muameleler

1 - Müteahhitler ve mültezimler

2 - Ecnebi nakil müesseseleri şube ve acentaları

3 - Damga pulu ve kıymetli evrak satanlar

1 - Beyannamenin muhteviyatı

2 - Ticarî yıl ve beyannamenin verilme zamanı

3 - İhbar

Muhtelif teşebbüs ve şubelere ait beyannameler

Bir veya muhtelif mahalde bulunan şubeler için ayrı ayrı beyanname verilir. Yazıhane, depo, imalâthane şube sayılmaz.

Şubelerin yıllık hesaplarını ve blânçolarını bir merkezde toplayan teşebbüs erbabı ve müesseseler yalnız bir beyanname tanzim ile bunu bütün muamelelerinin toplandığı mahallin varidat idaresine verebilirler. Bu takdirde şubeler, kazanç beyannamelerinin, bağlı oldukları müesseselerin idare merkezi tarafından verileceği hakkında bir ihbarname tanzim ve merkezlerine gönderdikleri hesap hulâsalarının suretini bu ihbarnameye bağlayarak buldukları mahallin varidat idaresine, vaktinde, makbuz mukabilinde vermeğe mecburdurlar.

Hesaplarını merkezlerinde toplayan bu gibi şubeler yalnız (Kazanç muamele defteri) tutmakla iktifa edebilirler.

Beyannameleri şekli

MADDE 11 — Kazanç beyannamelerinde, ticaret unvanları ticaret odasınınca kayıtlı sınıflar, ticaret mahalli, ikametgâh, iştegalin nevi, gayrisafi kazancın yekûnu, gayrisafi kazançtan tenzili iktiza eden rakamlar gösterilir.

Gayrisafi kazanç yekûnundan indirilmesi caiz miktarlar çıkarıldıktan sonra kalanı mükellefin vergiye tâbi kazancı sayılır.

Altıncı maddenin (1) ve (2) nci fıkrası ile (7) nci maddenin (1) numaralı fıkrasında yazılı mükellefler, beyannamelerle birlikte blânçolarile kâr ve zarar hesap cetvellerini vermeğe mecburdurlar.

Altıncı maddenin üçüncü fıkrasında yazılı müesseselere ait beyanname ve blânçoların nasıl ve ne zaman verileceği Maliye ve kâletince tayin olunur.

Blânçoların tanzimi sureti:

- 1 - Mevcudat ve matlûbat
2 - Düyunat

MADDE 12 — 11 nci madde mucibince verilecek blânçoların tanziminde aşağıdaki hükümlere riayet olunur:

1) Mevcudat ve matlûbat kısmında:

A) Bina, arazi, alât ve edevat ve mobilye gibi maddî, ihtira beratı ve diğer beratlar ve şirketler için ilk tesis masrafı gibi gayri maddî kıymetler, maliyet fiatı üzerinden yazılmak lâzımdır.

Sanayi ve ticarete mahsus binaların tevsi ve vapurların tertibatının tanzimi gibi ticarî ve sınaî teşebbüsün inkişafına yaranan mühim masraflar ilk tesis masrafı hesabına girer (Bunların dışında kalan tamir ve idame masrafları umumî masraflara kaydolunur).

Bu kanun mucibince amortisman payı indirilmiş olan mallarda maliyet fiatı, bu payların tenzilinden sonra kalan kısımdır.

B) Kasada veya carî hesaplarda mevcut ecnebi paraları ve borsada kayıtlı esham ve tahvilât, blânçonun tanzimi günündeki borsa fiatı üzerinden hesap olunur. Bu takdirde fazla veya noksan kıymetler kâr ve zarar hesabına naklolunmak lâzımdır. Borsada kayıtlı olmayan ecnebi esham ve tahvilât borsalardan, borsada kayıtlı olmayan yerli esham ve tahvilât ta ticaret odalarından sorularak kıymetlendirilir.

Tevdiat, kefalet akçeleri, temettü hissesine mahsuben verilen para, peşin verilen kira, sigorta masrafları, teminat ve depozito

akçeleri aynen kaydolunur.

C) Matlubat senetleri, üzerinde yazılı kıymetlerle geçirilir. Bu kıymetlerle blâncunun tanzimi tarihindeki hakikî kıymetler arasındaki iskonto farkı, blâncunun düyunat kısmında hususî hesapta gösterilir.

Ç) Stok emtia, maliyet fiatı üzerinden geçirilir (Emtiada maliyet fiatı, mübayaa fiatına, o mal için mağaza ve depoya girinceye kadar ihtiyar edilen masrafların ilâvesile hâsıl olan fiattır).

Fabrikada ve imalâthanelerde, imal edilen maddelerin maliyet fiatı yazılır (İmalâtta maliyet fiatı, iptidaî maddelerin mübayaa fiatile nakliyat ve fabrikaya kadar olan sair masraflar ve el işi ücretlerinden ve umumî masraflardan o mala isabet eden kısımdan ibarettir).

Ticaret borsaları bültenlerinde yazılı veya borsaya girebilecek olupta henüz girmemiş olan maddelerin kıymetleri, ticarî yıl sonunda maliyet fiatlarına göre artmış veya eksilmiş bulunursa, maliyet fiatları yerine bültendeki kıymetler ve bültende yok ise ticaret odalarından alınacak kıymetler kaydolunur.

Tütün işlerinde ticaret odalarının, Tütün inhisarı iadresinin de mütaleasını aldıktan sonra, bildirecekleri kıymetler kabul olunur.

Yangın, zelzele, seylâp gibi fevkalâde hâdiseler neticesi olarak kıymetleri azalan sigortasız mallar için ekispertiz edilmek şartı ile kıymet azalması kabul edilir.

D) Meşkûk alacaklar, hususî bir hesapta gösterilir (Bir alacağın ödenmesi lâzımgeldiği tarihten itibaren en az iki yıl geçmiş iken tahsil edilmemiş bulunması halinde bu alacak meşkûk sayılır. Bu gibi alacaklar kısmen veya tamamen kâr ve zarar hesabına zarar kaydedilebilir. Sonradan tahsil olunanların üçte biri, tahsil edildiği yılın kâr ve zarar hesabının kâr sütununa kaydedilmek lâzımdır).

2) Düyunat kısmında:

A) Sermaye hesabı bulunur (Sermaye, teşebbüs sahibinin ticaret siciline kaydettirdiği miktar ile sonradan, vergisi verilmiş kazancından veya sair suretle sermayesine ilâve ettiği kıymetlerdir).

Eshamlı şirketlerde sermaye, hisse senetleri bedellerinden tahsil edilmiş olan miktardır.

B) Şirketlerin çıkardıkları tahvilât, üzerinde yazılı kıymetlerle gösterilir. Bu tahvilât ticaret yılı içinde üzerinde yazılı kıymetlerden eksik veya fazla olarak imha edilmiş olursa aradaki fark kâr ve zarar hesabına geçirilir.

C) Kıymet mukabili olan bütün borç senetlerinden henüz ödenmeyenleri, üzerinde yazılı kıymetlerle gösterilir. Kanun ile veya şirketlerin umumî heyetleri kararile kıymetleri indirilmiş olan borç senetleri, indirildikleri kıymet üzerinden kaydolunur. Ecnebi parası üzerinden olan bu gibi senetlerle mevcut cari hesaplar borçları, blâncunun tanzimi günündeki borsa fiatları üzerinden kayıt ve arada fark var ise kâr ve zarar hesabına

geçirilir. Borsada fiatı olmayan ecnebi paraları, müesseseye Türk parasile mal olduğu fiat üzerinden kaydedilir.

C) Tescil edilmiş sermayenin (şirketlerde tediye edilmiş sermayenin) dörtte birine baliğ oluncaya kadar safi kârdan % 5 ihtiyat akçesi ayrılabilir.

Esas mukavelenameleri Hükûmetçe tasdik edilen şirketler, mukavelenamelerinde yazılı had dahilinde ihtiyat akçesini blânçolarının düyunat kısmına geçirirler. Şu kadar ki ihtiyat akçeleri yekûnu tediye edilmiş olan sermayenin dörtte birini geçerse fazlası kâra ilâve olunur.

D) Umumî heyetleri Türkiyede toplanan ve Türkiyede kazanç dağıtan bankaların tediye edilmiş sermayelerinin % 50 sine ve umumî heyetleri Türkiyede toplanmayan ve Türkiyede kazanç dağıtmayan bankaların da Türkiyede tescil ettirdikleri veya Türkiyedeki işlerine tahsis eyledikleri sermayenin % 20 sine baliğ oluncaya kadar muhtemel zarara karşılık olarak kârlarından, ihtiyat akçelerinden maada, provizyon ayırmaları caizdir.

Kâr ve zarar hesabının tanzimi

MADDE 13 — Kâr ve zarar hesabına ait cetvelin tanziminde aşağıda yazılı masraflar zarar sütununa geçirilebilir:

A) İşletme masrafı, maaşlar, ücretler, kira (bina mükellefin malı ise vergisi veya kirası), muhabere, ilân, tamir, sigorta, borç faizi (sermaye için faiz kabul edilmeyeceği gibi kollektif şirketlerde azanın, komandit şirketlerde komandit azaların veya bunların usul ve fîruu ile karı veya kocanın şirkete ikraz edecekleri para sermaye sayılır) ve bu kânun mucibince alınacak vergiden maada mükellefe müessesese namına tarhedilmiş bütün vergi ve resimler, müessesenin çalışması için yapılan umumî ve müteferrik masraflar;

Ana merkezleri ecnebi memleketlerde bulunan şirket ve müesseselerin munhasıran Türkiyede çalışan şube veya teşekkülleri için tescil edilmiş sermayelerinden başka bu sermayelerinin iki misline kadar istikraz edecekleri paranın faiz ve komüsyonu;

Eğer istikraz ana merkezi tarafından Türkiyede veya Türkiye dışında bulunan bütün şube veya teşekküller için yapılmış ise, bu istikraza ait faizden, ana merkezin tediye edilmiş sermayesine nazaran, Türkiye şube veya teşekkülünün tescil edilmiş sermayesine isabet edecek miktarı;

(Her iki suretle kabul edilecek faiz miktarı yüzde beşi ve komüsyon haddi de Türkiye Merkez bankası komüsyon haddini tecavüz edemez);

Ana merkezleri ecnebi memleketlerde bulunan şube ve teşekküllerin merkezleriyle olan kredi hesabı carilerinin faiz ve komüsyonu (Merkez ile Türkiye şube veya teşekkülleri arasında karşılıklı ve aynı miktarda olmak ve faiz ile komüsyon tutarı Türkiye merkez bankası iskonto haddini tecavüz etmemek şarttır);

Ana merkezleri ecnebi memleketlerde bulunan şirket ve müesseselerin Türkiyede çalışan şube veya teşekküllerinin, ana merkezleri umumî masraflarına iştirak için kârlarından ayıracakları miktar (şube veya teşekküle isabet eden hissenin ana

merkezin tediye edilmiş sermayesi yekûnu ile Türkiye şube veya teşekkülünün tescil edilmiş sermayesi arasında mütenasiben ayrılmış olduğunun tevsik edilmesi şarttır) kabul olunur.

Türkiyede çalışan ecnebi şube veya teşekküllerin ana merkezi zararını kapatmak üzere kârlarından hisse ayırmaları ve bunları umumî masraf arasında göstermeleri kabul olunamaz .

B) Ticarete ve mesleke ait işler için yapılacak seyahat masrafları ;

C) Meşkûk alacaklar ;

Ç) İlâma veya borç ödemeden aciz vesikasına müstenit olarak tahsili kabil olmayan alacaklar ;

D) Sigorta şirketlerince tesviyesi derdest olan tazminat karşılığı ;

E) Ticarî ve sınaî vasıtalar kıymetlerinden :

Binalarda yüzde dört, fabrika binalarında yüzde altı, makinalar ve alât ve edevatta yüzde sekiz, deniz nakliye vasıtalarından üç yüz tondan yukarı olanlarda yüzde beş, bu ve bundan aşağı tonda olanlar da yüzde on ve bütün kara nakliye vasıtalarında yüzde yirmi beş nisbetlerinde amortisman, (gayrimenkul için amortisman payı hesaba konduğu takdirde ayrıca kira konulmaz.) - (İmtiyazlı anonim şirketlerde tesisatın imtiyaz müddetinin sonunda bedelsiz olarak Devlete veya Devletçe tensip olunan bir teşekküle intikali imtiyaznamesi icabından bulunduğu ve imtiyaz veya esas mukavelenamesinde sermayenin itfası için senelik muayyen bir miktar ayrılması gösterilmiş olduğu takdirde kabul olunur. Bu halde, başkaca amortisman nazarı itibare alınamaz) ;

F) Menafii umumiyeye hadim cemiyetlere makbuz mukabilinde yapılan iane ve teberrular ;

G) Müstahdemler gibi vergiye tâbi tutulmak şartile müessesenin eski memurlarına verilen tekaüt maaş ve ücretleri ;

H) Bir şirketin, müstahdemler gibi vergiye tâbi tutulmak şartile, müstahdemleri için verdiği sigorta bedeli ;

I) Ticaret kanunu hükmüne göre şirketlerin geçmiş seneye ait zararlarından kapatılmayan kısmı.

Masrafların tevsiki faturalar, muhabere ve sair evrak ile olur. Tevsiki mutat olmayan müteferrik masraflar için vesika aranmaz.

MADDE 14 — Bankaların ve şirketlerin ayıracakları ihtiyat akçeleri her ne suretle olursa olsun hissedarlara dağıtılır veya sermayeye ilâve edilir veyahut bunların tasfiyesi yapılırsa bu paralardan vergi alınır.

Bankaların ayıracakları provizyon, sermayeye ilâve edilir veya hissedarlara dağıtılır veyahut bankanın tasfiyesi yapılırsa bu proviziyondan da vergi alınır.

MADDE 15 — Altıncı maddeye dahil olan müesseselerle yedinci maddenin (1) numaralı fıkrasına dahil olan mükellefler, ticaret kanunu mucibince tutulması lâzımgelen defterlerden başka (defteri kebir) tutmağa da mecburdurlar.

Kopye defteri yerine, muhaberatın makine ile alınmış suret-

Banka ve şirketlerdeki ihtiyat akçeleri ve provizyonların dağıtılması hali

Defterler

leri tarih ve numara sırasile saklanmak ve yıl sonunda ciltlendirilmek şartile kabul olunur.

Yedinci maddenin (2) numaralı fıkrasında yazılı mükellefler, her ticarî yıl için bir (kazanç muamele defteri) tutmağa mecburdurlar. Bu mükelleflerden;

A) Borsa acentaları ve mubayaacıları ve simsarları ve mütezimler, her nevi sigortacılarla komüsyoncularının tutacakları kazanç muamele defterinin hasılât kısmında iki sütun bulunacak, birinci sütunda yapılan her muamele bedeli, ikinci sütunda da bu muamelelerden kendilerine kalan para yazılacaktır. Bu defterin masraf kısmında, müstahdemlerin maaş, ücret ve aidatı ve ticaret ve muamele yaptıkları mahallin kirası, tenvir, teshin, muhabere, ilân masrafları ve meslek veya ticaretlerine lâzım olan eşyanın sigorta parası ve bu kanuna göre alınacak vergilerden başka mükellefe, müessesesi için tarholunan bütün vergi ve resimler ve müessesenin çalışması için yapılan sair masraflar kaydolunur.

Serbest meslekler erbabından beyanname vermek isteyenler, kazanç muamele defterinin hasılât kısmına hizmetleri karşılığı olarak aldıkları ücretleri ve masraf kısmına da yukarıdaki masrafları yazarlar.

Noterlerin kanunî defterleri vergiye esas tutulur.

B) İkrizatçıların tutacakları defterin hasılât sütununa, ödünç para alanın adı ve adresi, ödünç verilen para, faiz miktarı, senet tarihi, (senet resmî ve ipotekli ise hangi noterlikçe veya tapu dairesince tasdik edildiği ve tarih ve numarası) ve masraf kısmına da (A) fıkrasında yazılı masraflar kaydolunur.

C) Ticaret hanları ile, apartımanları toptan kiralayıp parça parça başkalarına kiralayanların tutacakları defterin hasılât kısmına aldıkları kira bedelleri, masraf kısmına da verdikleri kira bedelleri ile müstahdemler ücreti ve verdikleri kiranın yüzde onunu geçmemek ve mukavelenamesinde yazılmış ve yapılmış olmak şartile kullanmaktan mütevellit tamir masrafları ve müteferrik masraflar yazılır.

Bunlardan oda veya daireleri mobilyalı olarak kiraya verenler, masrafları arasına mobilya maliyet fiatının yüzde on beşini geçmemek şartile mobilya amortismanı koyabilirler.

Yukarıda (A,B,C) fıkralarında yazılı mükelleflerin hasılâtı ile umumî masrafları tutarları arasındaki fark, safi kazançlarını teşkil edip beyannamelerine yazılır. Bunlardan ayrıca blânço ve kâr ve zarar hesabı aranmaz.

Ç) Sahip oldukları madenleri ve dalyanları ve voli mahallerini kendileri işletmeyip hasılâttan hisse almak veya kısmen para ve kısmen hasılâta ortak olmak suretile kiraya vermiş olanların tutacakları defterlerin hasılât kısmına aynen aldıkları malların satış kıymetleri, kiradan bir kısmı para ise bu parayı ve takvim yılı sonunda satılmamış mal kalmış ise bu malların o tarihte bulunduğu mahallin piyasası üzerinden kıymetleri yazılır. Masarif kısmına da, malların satışına kadar nakliye, sigorta ve depo kirası gibi masraflar yazılır. Kira, yalnız para ise noterden tasdikli

kontratolar, kazanç muamele defteri yerini tutar. Bu mükelleflerden hasılâtta hisse alanlar beyannamelerine hasılâtlarile masraflarını yazarlar. Aradaki fark vergilerine matrah olur. Yalnız kira alanlar, beyannamelerinde noterden tasdikli kontratolarında yazılı kiraları gösterirler ve bu kontratonun tasdikli bir suretini beyannameye bağlarlar. Bu miktar vergiye matrah olur.

MADDE 16 — On beşinci maddede yazılı defterlerin (ikinci nüshalardan tereküp eden ve yıl sonunda ciltlenmiş olan kopya defterleri hariç) her ticarî yıl başında notere tasdik ettirilmesi mecburidir. Defterlerini müteakıp yıllarda da kullanmak isteyenler her ticarî yılın birinci ayı içinde son muamelelerini notere işaret ve tasdik ettirirler.

Yeniden işe başlayanlar, işe başlamadan evvel defterlerini tasdik ettirirler.

Defterlerin tasdiki

Fasıl : 2

Gayrisafi irat

MADDE 17 — Altıncı ve yedinci maddede sayılan şirket ve müesseseler ile ticarî ve sınaî teşebbüs erbabı dışında kalan ticaret ve sanat ve hırfet sahiplerine ait vergi matrahı, bu mükelleflerin işgal ettikleri mağaza, dükkân, yazıhane, idarehane gibi mahallerin gayrisafi iradıdır (Depo ve ardiyeler iradın hesabında dahildir).

Kıymet esasına göre vergiye tâbi gayrimenkuller için, vergiye matrah ittihaz olunan kıymetlerin yüzde onu, irat sayılarak bu iratlar kazanç vergisine matrah olur.

Bir mahallin bir kısmını ticaret ve sanat mahalli ittihaz edenler için, yukarıdaki fıkralarda yazılı iratlardan bu kısma isabet edecek miktarı vergiye matrah olur. Bu tefrik muamelesi, mahallerinin bina iratları vergisi tadilât komisyonları tarafından yapılır.

İratları veya kıymetleri bulunmayan mahaller için kazanç vergisine matrah olacak miktarlar, kezalik tadilât komisyonları tarafından emsallerine göre tayin olunur.

Tefrik veya yeniden tayin suretile bulunacak iratlara karşı yapılacak itirazlar, kazanç itiraz komisyonlarınca tetkik olunur.

Yukarıki fıkralar mucibince tefrik ve tayin edilmiş olan gayrisafi iratlar, bina vergisi kanununa göre binanın gayrisafi iradı tadil edilinceye kadar kazanç vergisi tarhında esas tutulur.

Bu maddeye dahil olan mükelleflerden aynı dükkân veya idarehanede beyannameye tâbi teşebbüsâtı memzucen yapanlar, ticaret ve muameleleri mecmuu üzerinden umumî hükümler daireesinde beyannameye tâbi tutulurlar.

1837 numaralı bina vergisi kanunu mucibince takdir edilen gayrisafi iratların her senenin ikinci kânun iptidasındaki vaziyeti, vergi tarhına esas olur.

- 1 - Gayrisafi irat üzerinden mükellef olanlar
- 2 - Kıymete göre gayrisafi irat tayini
- 3 - Müşterek işgal halleri

Vergiye tesiri olma-
yan muameleler

MADDE 18 — İşgal ettikleri mahallerin gayrisafi iratları üzerinden vergiye tâbi tutulanlar, aynı mahalde kazanç vergisinden muaf eşya da satacak olurlarsa, bu satışları için gayrisafi irattan tenzilat yapılmaz.

Serbest meslek er-
babı

MADDE 19 — Serbest meslek erbabı işgal eyledikleri yazıhane, idarehane ve muayenehanelerinin gayrisafi iratları üzerinden vergiye tâbidirler.

Serbest meslek erbabından evlerinin bir kısmını idarehane, muayenehane, yazıhane ittihaz edenler veyahut muayyen yeri olmaksızın çalışanların ikametlerine ait olan binanın veya apartman dairesinin gayrisafi iradının yarısı bu mükelleflerin vergilerinin hesabında matrah olur.

Fasıl : 3

Gündelik gayrisafî kazanç

Diğer meslek ve te-
şebbüs ve hizmet er-
babı

MADDE 20 — Aşağıda yazılı:

A) Denizlerde, nehir ve göllerde (vapur ve istiap hacmi üç yüz tonilâtodan ziyade gemiler hariç olmak üzere) ve karada mal sahibi veya müsteair sıfatile her nevi nakil ve cer vasıtası işletenler;

B) Seyyar halinde çalışan her nevi sanatkârlar. simsarlar ve tellâllar, kabzımallar, madrabazlar ve 30 uncu maddede sayılan küçük ticret ve sanat ve hırfet erbabı nezdinde çalışanlar;

C) Birinci maddenin (P) fıkrasına dahil iş ve teşebbüs erbabı;

Gündelik gayrisafi kazançları üzerinden vergiye tâbidirler.

Sulardaki nakil va-
sıtalarına ait kazanç-
ların takdiri

MADDE 21 — Denizlerde, nehir ve göllerde üç yüz tonilâtoya (üç yüz dahil) kadar istiap hacmi olan vapur ve motör ve gemi sahiplerinin ve nakil vasıtalarında çalışanların gündelik gayrisafî kazançları, her yıl ikinci kânun başında mahallinin en büyük malmemurunun veya tevkil edeceği zatin reisliği altında, varsa en büyük liman memuru ile meslekî teşekküller tarafından iki azadan, bu teşekküller bulunmadığı takdirde ticaret odalarının, ticaret odası olmayan yerlerde belediyelere azaları arasından veya hariçten seçilecek ehliyet ve ihtisası olan keza iki azadan mürekkep komisyon marifetile aşağıdaki hususlar gözetilerek vasıtaların nevilerine, yıllık çalışma günlerine ve sahalarına göre takdir olunur.

Vasıtaların:

A - Bir liman dahilinde,

B - Bir limanın muhtelif iskeleleri arasında,

C - Muhtelif limanlar arasında.

Çalışmalarına, çalıştırılanların diplomalı ve diplomasız olmalarına ve ihtisaslarına göre üçer dereceye ayrılırlar.

Kara nakil vasıtala-
rına ait kazançların
takdiri

MADDE 22 — Karada her nevi nakil vasıtası sahipleriyle bunlarda çalışanların gündelik gayrisafi kazançları;

Vasıtaların:

A) Bir şehir veya kaza hududu dahilinde,

B) Vilâyet hududu dahilinde.

C) Muhtelif vilâyetler arasında.

Çalıştıklarına göre her nevi üç dereceye ayrılarak 21 inci maddeye göre teşekkül edecek komisyonlar tarafından takdir olunur. Bu halde komisyonda liman memuru bulunmaz.

MADDE 23 — Seyyar halinde çalışan her nevi sanatkârlar, simsarlar, tellâllar, kabzımallar ve birinci maddenin (D) fıkrasına dahil iş ve teşebbüs erbabının gündelik gayrisafi kazançları, her yıl ikinci kânun başında mahallin en büyük malmemuru veya tevkil edeceği zatın reisliği altında, var ise meslekî teşekküller tarafından, yok ise ticaret odası ve o da yok ise belediyece kendi azalarından veya hariçten seçilecek ehliyet ve ihtisas sahibi iki zatın iştirakile teşekkül edecek komisyon tarafından bunların meslek ve işgal nevilerine göre ve her nevi üç dereceye ayrılmak suretile takdir olunur.

Muhtelif sanat ve meslek ve ticaret sahiplerine ait kazançların takdiri

Fasıl : 4

Maaş ve ücretler

MADDE 24 — Bütüün hizmet erbabı ile mütekaif, dul ve yetimler ve sair zat maaşı alanlar istihkakları üzerinden vergiyce tâbidirler.

Hizmet erbabı ve saire

MADDE 25 — Hakikî ve hükmî şahıslar, çalıştırdıkları her sınıf müdür, memur ve müstahdem ve işçilere ve mürakiplere, her ne nam ile olursa olsun, hizmet mukabili olarak bir ay içinde verdikleri parayı veya o mahiyetteki ayniyatı ve idare meclisleri reis ve azalarına verilen huzur ücretlerini ve bunlardan kesilmiş olan vergi miktarlarını gösteren isim üzerine tanzim edilmiş ve müessesenin salâhivetli adamı tarafından imzalanmış bir bordroyu. ertesi ayın 20 nei günü aksamına kadar, bağlı oldukları varidat dairesine vermeğe mecburdurlar.

Bordrolar

Enebi parasile yapılan ödemeler. ödeme günü fiatına ve ayniyat o günün rayicine göre kıymetlendirilerek bordroda gösterilir.

MADDE 26 — Nafia isleri taahhütlerinde bulunanlarla muayyen mevsimlerde fazla işçi kullanan müesseseler, yalnız işçilere ödedikleri para yekûnunu, işçi ve amele adedini muhtevi bordro verebilirler. Bu takdirde istihkak sahiplerinin imza veya mühürlerini havi bordroların alâkalı memurlar tarafından istenildiğinde gösterilmesi mecburidir.

Muhtasar bordro

MADDE 27 — Bir defaya mahsus olsa dahi yaptıkları sanat dolavısile artistlere, şarkı söyleyenlere ve çalgı çalanlara verilen paralar ve bunlara ait vergi miktarları, çalıştıkları müessesenin müstahdemlerine ait bordroda gösterilmek lâzımdır. Artistlerin gündelikleri, nüfusu yirmi bine kadar olan yerlerde iki liradan, yirmi binden elli bine kadar olan yerlerde üç liradan, bundan yukarı olan yerlerde dört liradan aşağı gösterilemez.

Artistler ve emsali sanatkârlar

Şarkı söyleyenlerin ve çalgı çalanların gündelikleri bunların buldukları yerlerin nüfusuna göre artistler için gösterilen gündeliğin üçte birinden aşağı olamaz.

Bordrolara girecek
sair istihkaklar

MADDE 28 — Umumî, mülhak ve hususî bütçeli daire ve müesseseler, bankalar ve sermayesinin en az yarısı Devlete ait müesseseler, menafii umumiyeye hadim cemiyetler ve imtiyazlı şirketlerle ticaret ve sanayi ve ziraat odalarından ve borsalar ve köy sandıkları tarafından, bir defaya münhasır olsa bile, avukatlık, doktorluk, mühendislik gibi meslekî; veya hakemlik, istişare, proje tanzimi, takip ve tavassut gibi işlere ait istihkakların vergisi tediye sırasında kesilir.

Serbest meslekler erbabının ticarî ve sınaî müesseselerden devamlı hizmetleri dolayısıyla alacakları mebalîğ aylık bordrolara ithal olunur.

Ticaret ve sanat müesseseleri tarafından her ne nam ile olursa olsun, bir defaya münhasır olsa bile, meslekî teşekkülere mensup olmayanlara, hakemlik, istişare, proje tanzimi, takip ve tavassut gibi işler sebebiyle verilen her türlü paralar bordrolarda gösterilir.

Türkiyede bulunan ecnebi ve ecnebi memlekette bulunan Türk müesseselerinin müstahdemleri

MADDE 29 — Ecnebi memlekette bulunan bir müesseseye bağlı olupta Türkiyede çalışan hizmet erbabının istihkakları, çalıştıkları müessese tarafından aylık bordroya konur. Bu gibilere ödemeler, Türkiyede diğer bir müessese tarafından yapılmakta ise çalıştıran müessese keyfiyeti mensup olduğu varidat dairesine yazı ile bildirmeğe mecburdur.

Türkiyede bulunan bir müesseseye mensup olup daimî surette ecnebi memlekette çalışan memur ve müstahdemler, çalıştığı memlekette vergiye tâbi tutulduğu isbat edilmek şartıyla bordroda gösterilmez.

Bordro verilmeyen haller

MADDE 30 — Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daire ve müesseselerden, bankalardan ve sermayesinin en az yarısı Devlete ait müesseselerden, menafii umumiyeye hadim cemiyetlerden ve imtiyazlı şirketlerden ve köy sandıklarından, ticaret ve sanayi ve ziraat odalarından ve borsalardan, fikrî ve bedenî hizmet mukabilinde maaş, ücret, tahsisat, huzur hakkı, tazminat, yevmiye, ihbariye ve ikramiye alan memur ve müstahdemlerle bu kabîl istihkak erbabı için aylık bordro tanzim edilmez.

Bina vergisi kanunu mucibince gayrisafi iradı beş yüz lirayı geçmeyen mahallerde ticaret ve sanat yapan helvacı, kasap, kömürcü, sebzeçi, bakkal, tenekeçi, berber gibi küçük ticaret ve sanat ve hırfet erbabı tarafından dahi bordro verilmesi mecburî değildir. Bunlar yalnız müstahdemlerin isimlerini varidat idaresine bildirirler.

ÜÇÜNCÜ BAP**Verginin nisbeti**

MADDE 31 — Merkezleri Türkiyede bulunan anonim şirketlerle eshamlı şirketler ve merkezleri ecnebi memlekette bulunan bu gibi şirketlerin Türkiyede çalışan şube veya teşekkülleri safi kârlarından yüzde on bir nisbetinde vergiye tâbidirler.

Anonim ve eshamlı şirketler

MADDE 32 — Merkezleri Türkiyede bulunan adî, komandit, limitet ve kazanç dağıtan kooperatif ve beyanname vermeği tercih eden kollektif şirketleri ve merkezleri ecnebi memlekette bulunan bu gibi şirketlerin Türkiyedeki şube veya teşekkülleri, umumî, mülhak ve hususî bütçeli idare ve müesseseler ve menafii umumiyeye hadim cemiyetlere ait olupta ticarî bir gaye takip eden müesseseler ve bu kanunun yedinci maddesinde yazılı mükellefler ve gayrisafi irat üzerinden vergiye tâbi iken beyanname vermeği tercih edenler aşağıdaki nisbet dahilinde vergi verirler:

Diğer müessese ve mükellefler

Vergiye tâbi kazancın,

5 000	liraya kadar olan kısmından	% 12
5 001 den 10 000	» » » »	% 15
10 001 » 20 000	» » » »	% 20
20 001 » 50 000	» » » »	% 25
50 000 » fazlasından		% 30

Devamlı hizmet kabul eden serbest meslek erbabı hariç olmak üzere vergileri istihkaklarının tediyesi sırasında kesilmesi lâzımgelen 28 inci maddedeki mükelleflerin vergileri de, bu nisbet üzerinden hesap olunur.

İdare meclislerinin reis ve azaları hisselerile huzur hakları, her nevi müessis ve intifa hisseleri ve şirketler müdür ve memurlarının temettü hisseleri ve murakipler aideti da, bu nisbetler üzerinden vergiye tâbi tutulur.

MADDE 33 — Sekizinci maddenin (1) numaralı fıkrasında yazılı mükelleflerin vergi nisbeti kendilerine ödenen paranın yüzde bir buçğudur.

Mezkûr maddenin (2) numaralı fıkrasında yazılı mükelleflerin vergi nisbeti bordro ile bildirilen miktarın yüzde ikisidir.

Damga pulu ve kıymetli evrak beyiyelerinden alınacak vergi beyiyenin yüzde besidir.

Müteahhit ve mültezimler, vapur kumpanyaları acentaları ve damga pulu bayileri

MADDE 34 — İşgal ettikleri gayrimenkullerin gayrisafi iratları üzerinden vergiye tâbi tutulan mükelleflerden:

gayrisafi irat ülerinden

A) Kayıkhaneye, ahır, arabalık, garaaj, depo, ardiye, açık veya kapalı kömür ve odun depoları işletenlerle çanak, çömlek, tuğla ve kiremit satanlar, munhasıran pişiricilikle meşgul fırıncılar, hasırcılar, mutaflar, nalıncılar ve muafiyetler haricinde kalan köy değirmenleri, gayrisafi iratlarının % 20 si;

B) Kasaplar, perakende satış yapan bakkallar, sebzeçiler, meyvacılar, oduncu ve kömürcü, attar, kahveci, aşçı, tenekeci, camcı, nalbant, kalaycı, kolacı, tamirci, çiçekçi, balıkçı, müskirat bayi-

leri, umumî hamamları işleyenler, arzuhalıcılar, ziraat aletleri yapanlar ve satanlar, gayrisafi iratlarının % 25 i;

C) Çanak, çömlek, tuğla, kiremit yapanlar, mozayik ve karosman ve mümasilini yapan imalâthanelerle taşçılar, kiremitçiler, köy ve kasaba hanları, deniz hamamları, banyolar, içerlerinde alkollü içki satılmayan pastahaneler, içkisiz ve çalgısız lokantalar, terzi, fırıncı, çilingir, doğramacı, demirci, bakırcı, heykeltıraş ve ressam, ilâncılar, tabelacılar, kitap naşirleri, gazeteciler, çinkoğraf, hakkâk, saateci, mühürçü, hattat, muakkipler, takibi mesalih idarehaneleri, hizmetçi ve amele tedarik eden idarehane ve iş evleri ve mobilve kiralayanlar, boyacılar, ipçiler, cuvaleciler, taticiler, helvacılar, kunduracılar gayrisafi iratlarının % 30 u;

Ç) Oteller, şehirdeki hanlar, pansiyonlar, içerisinde alkollü içki kullanılmayan gazinolar, kahvehaneler, çayhaneler, fotoğrafçılar, kitapçılar, berberler, demir ve bakır mamulâtı satanlar, mağaza ve yazıhane sahibi emaneteiler, nakliyeciler, simsarlar, tellâllar ve 7 nci madde haricinde kalan komüsyoneular ve mevaddı müşteile satanlar gayrisafi iratlarının % 35 i;

D) Tamirhane, sabunhane, tabakhane, av derisi işleyenler, otomobil, kamyon ve sair nakil vasıtaları, mobilya, halı, dokuma, örme, meşrubat ve mekûlât imalâthanelerile sair bütün imalâthaneler ve inşaat levazımı satanlar gayrisafi iratlarının % 40 ı;

E) Toptancılar, kantariye esyası satanlar, idarehane sahibi kabzımallar, manifaturacılar, tuhafiyeciler, kırtasiyeciler, tüccar terziler, züccaciye satanlar, hırdavateciler, kuyumcular, hazır elbiseçiler, sapkacılar, musiki aletleri satanlar, ıtriyateciler, halı, kürk, mobilya ve bunlara mümasil her nevi emtia ve esva satanlar, seyahat ve spor levazımı, esliha, gözlük, dürbin, fotoğraf, sinema ve dikis makineleri ve emsali esya ve maddeleri satanlar, oyuncakçılar, içinde alkollü içki kullanılmayan kır bahçeleri, calgılı mahaller ve lokantalar gayrisafi iratlarının % 45 i;

F) Eczacılar gayrisafi iratlarının % 60 ı;

G) Tiyatrolar, içkili pastahaneler ve içkili lokanta ve büfeler gayrisafi iratlarının % 75 i;

H) İdarehanelerinde, muavenehanelerinde ve evlerinde sanat ve mesleklerini yapan dış tabipleri ve dişçiler, dava vekilleri, mimarlar, kimyagerler, baytarlar ve bu gibi ilmî ve meslekî ihtisasları ile kazanç temin eden diğer serbest meslek erbabı % 80 i;

İ) Sinemalar, dans yerleri, meyhaneler, birahaneler, içkili, calgılı gazinolar ve lokantalar gayrisafi iratlarının % 90 ı;

I) İdarehane ve yazıhanelerinde veya evlerinde sanat ve mesleklerini yapan doktorlar, avukatlar, mühendisler, müşavirler ve mütehassıslar, altın ve zikıymet mücevherat satanlar, antikacılar, ve yedinci madde haricinde kalan sarraflar gayrisafi iratlarının % 100 ü;

J) Bar ve umumhaneler gayrisafi iratlarının % 130 u;

Nisbetinde vergiye tâbi tutulurlar.

MADDE 35 — Gayrisafi irat üzerinden vergiye tâbi olupta nevi ve nisbeti yukarıki maddede gösterilmeyenler mahallî ticaret

odalarının, yok ise belediyelerin, mütealeası alınarak mümasili ticaret ve sanat ve meslek ve hırfete göre vergiye tâbi tutulurlar.

MADDE 36 — Bir mahalde muhtelif vergi nisbetlerine tâbi satış ve muamelelerde bulunulduğu takdirde bunların tefriki kabil ise kendi nisbetleri üzerinden, değilse en yüksek nisbete tâbi olanlardan bir derece aşağı nisbet üzerinden vergiye tâbi tutulurlar.

Bir mahalde muhtelif işlerin içtimar

MADDE 37 — Gündelik gayrisafi kazanç üzerinden vergiye tâbi tutulan mükelleflerden:

Gündelik gayrisafi kazanç üzerinden mükellefler

A) Hariçten gelen sanatkârların ve temsil ve her nevi oyun hevetlerinin bilet bedellerinden damga resmi, Darüilâceze hissesi gibi resimler çıkarıldıktan sonra kalanın % 50 si;

B) Denizlerde, nehir ve göllerde ve karada mal sahibi veya müstecir sıfatile her nevi nakil ve cer vasıtası işletenler ve bunlarda çalışanlar, her nevi seyyar sanat erbabile simsarlar ve tellâllar gündelik gayrisafi kazançlarının 12 misli;

C) Birinci maddenin (D) fıkrasına dahil iş ve teşebbüsler erbabının gündelik gayrisafi kazançlarının yirmi misli; üzerinden vergi alınır.

Ç) İstanbul balıkhanesindeki kabzımalların vergi nisbeti, bunlara balıkhanecce tediye edilen paranın % 10 dur.

Hizmet erbabı

MADDE 38 — Hizmet erbabının vergileri:

1 - Umumî ve mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daire ve müesseselerden yapılan tediyeelerde:

100	liraya kadar kısım için	% 5
101 - 200	» » » »	% 6
201 - 300	» » » »	% 7
301 - 400	» » » »	% 8
401 -	liradan yukarısı için	% 9

II - Yukarıdaki fıkrada yazılı daire ve müesseseler haricinde kalan bilûmum hakikî ve hükmî şahıslar nezdinde çalışanlara yapılan tediyeelerde :

100	liraya kadar	% 7
100	liradan yukarısı için	% 9

nisbetleri üzerinden hesap olunur.

Muhtelif tediyeelerde vergi nisbeti, her tediye miktarı ayrı ayrı nazarı dikkate alınmak suretile tayin olunur.

Muhtelif cihetlerden istihkakı olupta yekûnu yüz lirayı geçmeyen maaşların yalnız yirmi lirası vergiden muaf tutulur.

Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daire ve müesseseler de tekaüt maaşı alanlardan gerek bu daire ve müesseselerde, gerek bunlar haricinde kalan bilûmum hakikî ve hükmî şahıslar nezdinde çalışanların tekaüt istihkakları ile diğer istihkakları muafiyet hükmünün tatbikinde ayrı ayrı nazarı itibare alınır.

DÖRDÜNCÜ BAP

Verginin tarhı

Yoklama, tebliğ

MADDE 39 — Varidat memurları her yıl, mart ayı içinde beyannameye tâbi mükelleflerin umumî yoklamasını yaparlar.

Varidat memurları, her yıl mart ayı (Anonim şirketler için nisan ayı) ve ticarî yılları Maliye vekâletince tayin edilenler için ticarî yılın sonundan itibaren dördüncü ay sonuna kadar beyanname vermeyenlerin isimlerini tesbit ve beyanname vermiş olanların vergilerini beyannamelerinde yazılı safi kazanç miktarına göre hesap ve beyannameye müstenit ilk tarhiyat olduğunu yazarak mükelleflere ihbarnama ile bildirirler.

Hesap mütehassısılar

MADDE 40 — Maliye vekâletinin tensip edeceği şehirlerde kazanç vergisi beyannamelerinin tetkiki ile işgal etmek üzere yeminli hesap mütehassısılar kullanılır.

Mütehassısların yüksek tahsil görmüş, Maliye müfettişliğinde, Divanı muhasebat birinci sınıf murakıplığında veya azalışında veya malî ve ticarî müesseselerde en az beş yıl muvaffakiyetle çalışmış muhasebe usullerine, vergi ve ticaret kanunlarına vâkıf olmaları şarttır. Müsavi şartlar dahilinde lisan bilenler tercih olunur.

Hesap mütehassıslarının vazifeleri, adetleri, ne suretle çalışacakları, seçilme ve murakabe şekilleri nizamnamede gösterilir.

Hesapların tetkiki

MADDE 41 — Beyannamelerin tetkiki sırasında hesap mütehassısı kullanılan yerlerde bu mütehassıslar ve kullanılmayan yerlerde varidat tahakkuk memurları, mükelleflerden verginin tayinine medar olacak her türlü hesabın ve bu hesaplara ait vesikaların kendileri tarafından veya vekilleri ile gönderilmesini yazı ile istemeğe salâhiyetlidirler. Bu hususta mükellefin tevkili, adi mektupla da yapılabilir; şu kadar ki bu mektuba konulan imzanın tanınmış olması lâzımdır.

Mükellef, yazı ile istenme tarihinden başlayarak on beş gün içinde istenilen malûmat ve vesikaları vermeğe mecburdur. Haklı sebepler yüzünden verilemeyeceğini bu müddet içinde yazı ile bildirmek şartile tahakkuk memuru veya hesap mütehassısı tarafından en çok beş gün daha mühlet verilir. Bu mühlet içinde istenilen malûmat ve vesikaları vermediği takdirde, resen tarhiyat yapılır.

Tahakkuk memuru veya hesap mütehassısı tetkik sırasında:

1) Resmî dairelerden her türlü malûmat ve vesikaların ve noterlerden kazanç vergisi ile alâkalı ve mahrem olmayan malûmatın verilmesini;

2) Vazifesini kolaylaştırmağa yarıyacak malûmatı verebilecek kimselerden her türlü malûmatın verilmesini;

3) Bankalardan, borsalardan, şirketlerden, ticaret odalarından ve umumî surette kazanç sahiplerinin mensup oldukları meslekî müseccel teşekküllerden vazifelerinin icap ettirdiği malûmatın bildirilmesini;

Yazı ile isteyebilirler.

Bu isteme üzerine yukarıdaki vesikaların asıl veya suretlerinin veya malûmatın on beş gün içinde hesap mütehassısına veya tahakkuk memuruna verilmesi mecburidir.

Maliye müfettiş ve murakıpları ve tetkik memurları dahi yapacakları teftiş ve tetkik sırasında yukarıdaki salâhiyetleri haizdirler.

MADDE 42 — Yapılan tetkik neticesinde vergiye tâbi kazanç miktarında beyannamede yazılı miktardan, bin lirayı geçmemek şartıyla, yüzde ona kadar bir fazlalık olduğu meydana çıkarsa, bu fazlanın vergisi alınarak ceza aranılmaz.

Çıkan fark, bin lirayı geçerse keyfiyet mükellefe yazı ile tebliğ ve itirazı varsa tebliği takip eden günden başlayarak on beş gün içinde yazı ile bildirmesi ihtar olunur. Mükellefin vereceği cevap üzerine aradaki farkın maddî bir yanlışlıktan ileri geldiği ve sui niyet olmadığı anlaşıldığı takdirde, tetkik neticesinde bulunan fark, zamsız olarak matraha ilâve olunur.

Mükellef yazı ile yapılan tebliğe cevap vermez veya cevabı bu kanunun hükümlerine uygun gelmezse, aradaki fark matraha ilâve ve fazlaya ait vergi iki kat olarak tarholunur.

Mükellef, kazanımın noksan bildirilmesinin yanlışlıktan ileri geldiğini, verginin ait olduğu malî yıl içinde görüp, beyannamesi alâkalı memurlar tarafından tetkike başlanmazdan evvel varidat dairesine yazı ile haber verdiği takdirde bu kısma ait vergi zamsız olarak tarh ve tahsil olunur.

MADDE 43 — Beyannamelerini vaktinde vermeyen veya beyanname vermiş olupta bu kanuna göre tutulması lâzımgelen defterleri tutmayan veya göstermeyen veya istenilen vesikaları vermeyenlerin kazançları resen takdir olunur. Bu suretle takdir olunacak kazançlarına göre hesap edilecek vergi, beyannalarına müsteniden tarhedilen vergilerden fazla ise farkı zam ve tahsil olunur.

Hizmet erbabına ait aylık bordroları vaktinde vermeyenler hakkında da bu suretle muamele yapılır.

Resen tarhiyatta matrahlar hesap mütehassıslarının kullandığı vilâyetlerde en büyük malmemurunun veya tevkil edeceği memurun reisliği altında bu mütehassıslardan birile mükellefin mensup olduğu müseccel meslekî teşekküller tarafından ve bu teşekküllerin bulunmadığı yerlerde ticaret odalarınca ve bu da yoksa belediyelerce kendi azalarından veya hariçten seçilecek iki vukuf ehlinden kurulan dört kişilik bir heyet tarafından tayin olunur.

Hesap mütehassısları bulunmayan vilâyet merkezlerinde mütehassısların yerine, bu heyetlerde varidat müdürü veya tevkil edecekleri memur bulunur.

Kazalarda bu heyetler en büyük malmemurunun veya vekilinin reisliği altında varidat memuru ve biri meslekî teşekküllerden, yoksa belediyeden ve diğeri ticaret odası tarafından, ticaret odası da yoksa her ikisi de yukarıki fıkrada gösterildiği surette belediye tarafından seçilmiş iki aza ile kurulur. Meslekî

Doğru çıkmayan beyannameler

Resen tarhiyat

teşekküller ve belediye ve ticaret odaları buldukları mahallin en büyük malmemurunun işarı üzerine vukuf ehlini ve bunların sayısı kadar da yedek azayı seçerler.

Resen takdir heyet-
lerinin vazife ve sa-
lâhiyetleri

MADDE 44 — Yukarıdaki maddede yazılı heyetlerin nisanın on beşinci gününde vazifeye başlamış olmaları lâzımdır. Bu heyetler varidat memurlarının bağlı buldukları en büyük malmemuru ve varidat müdürü delâletile verecekleri müzekkereler ve evrak üzerine tetkikat yaparlar. Heyetler, matrahın tayininde hesap mütehasıslarının ve varidat memurlarının müracaat edebildikleri membalara müracaat ve icabında mükellefin elinde bulabilecekleri defterlerden ve vesikalardan istifade ederler. Takdir neticesine dair verilecek kararlarda takdirin dayandığı deliller ve vesikalar açıkça gösterilir.

Tetkik neticesinde za-
rarda olduğu anlaşıl-
an mükellefler

MADDE 45 — Resen yapılan tetkik neticesinde, mükellefin zararda olduğu anlaşılırsa, tetkik için heyet azalarına verilen mutat ücret tahakkuk ettirilerek defaten ve vergi gibi tahsil olunur. Bu miktar yüz elli lirayı geçemez. Kendilerinden ceza istenen mükellefler ihbarnamenin tebliği tarihinden başlayarak bir ay içinde itiraz edebilirler. İtiraz komisyonunun bu kararları temyiz olunamaz.

Gayrisafi irada göre
mükellefiyetin baş-
langıcı, tarhiyat, ih-
bar

MADDE 46 — İşgal ettikleri mahallerin gayrisafi iratları üzerinden vergiye tâbi tutulacak mükellefler için takvim yılı başlangıcı, mükellefiyet başlangıcı sayılır ve geçmiş takvim yılı içindeki kazançlarına bu tarihteki gayrisafi iratları esas tutulur.

İkinci kânun ayı başından itibaren bir ay içinde bitirilmek üzere, varidat memurları, memuriyetleri dahilinde bulunan, gayrisafi iratları üzerinden vergiye tâbi tutulacak mükelleflerin umumî yoklamasını ve işgal ettikleri binaların gayrisafi iratlarına göre vergi tarhiyatını yapmağa mecburdurlar. Tarholunan vergiler ihbarname ile mükellefe tebliğ olunur. Tebligatın mart ayı sonuna kadar bitirilmesi lâzımdır.

Beyanname vermeği
tercih edenler

MADDE 47 — Gayrisafi iratları üzerinden vergiye tâbi tutulacak mükelleflerle kollektif şirketler birinci kânun sonuna kadar, mensup oldukları tahakkuk dairelerine yazı ile müracaat ederek, gelecek yıl için beyannameli mükellefler gibi muameleye tâbi tutulmalarını isteyebilirler. Bu takdirde işlemiş bulunan takvim yılının vergisi gayrisafi irat esası üzerinden tarh olunarak onu takip eden yıl için beyannameliler gibi vergiye tâbi tutulurlar.

Beyanname esasına girmiş olupta, vaktinde beyanname vermeyenler hakkında resen tarhiyat yapılır.

Bir kere beyanname vermeği istemiş olanlar, üç yıldan evvel bu usulden vaz geçemezler. Bu müddetin sonunda keyfiyetin ikinci kânun ayından evvel alâkalı tahakkuk dairesine yazı ile bildirilmesi mecburidir.

Gündelik gayrisafi ka-
zançların tayini

MADDE 48 — Gündelik gayrisafi kazançları tayin edecek heyetlerin teşkili ve vazifelerine başlaması vilâyetlerde varidat

müdürleri, kazalarda mahallin en büyük malmemuru tarafından aza gönderecek daire ve teşekküllere yazı ile bildirilir. Bunun üzerine on beş gün içinde heyet kurulmaz veya vazifeye başlanmaz veya vazifeyi noksan yapmış olursa işin mahiyetine göre liman reisi veya memuru veya ticaret odası ve yok ise belediye reisleriyle birlikte varidat memurları tarafından gündelik gayrisafi kazanç takdir olunur.

MADDE 49 — Yukarıda gösterilen heyetler tarafından hazırlanacak gayrisafi kazançlara ait cetvellerin her yıl şubat ayı sonuna kadar mahallinin en büyük malmemuruna verilmesi lâzımdır.

Gayrisafi kazanç cetvellerinin verilme zamanı

MADDE 50 — Gündelik gayrisafi kazançları üzerinden vergi veren mükellefler bir müessesede hizmet kabul ederlerse vergi taksitlerini ödemiş iseler isimleri o müessesenin bordrosunda gösterilmekle beraber istihkaklarından taksit sonuna kadar vergi kesilmez.

Gündelik gayrisafi kazançlarından vergi verenlerin mükellefiyet şeklini değiştirmeleri

MADDE 51 — Hizmet erbabına ait bordrolar, mükellefin ticarî defterlerinin ve sair vesikalarının tetkiki suretile sağlanır.

Hizmet erbabına ait matrahın tayini

Tetkik neticesinde bazı memur ve müstahdemlerin veyahut bunlara verilen paralardan bir kısmının bordrolara konulmaması gibi ketimler görülürse bu suretle ketmedilmiş olan vergiler veya farkları birinci defasında iki kat ve tekerrürü halinde beş kat olarak tarholunur.

MADDE 52 — Resen tayin olunan matrahlar üzerinden tarholunan vergiler, mükelleflerle vilâyetlerde varidat müdürüne, kazalarda mahallin en büyük malmemurlarına ihbarname ile tebliğ edilir. Beyanname verilmemesinden veya beyanname verilmiş olupta muhteviyatı defter ve vesikalarla tevsik edilmesinden dolayı resen tayin olunan matrahlar veya matrah farklarına ait vergiler birinci yılda iki kat ve müteakip yılda tekerrür ettiği takdirde beş kat olarak tarholunur.

Resen tayin edilen matrahlara ait vergiler

Bir biri ardınca üç defa beyanname vermeyen mükelleflerin vergileri, beş kat olarak tahsil edilmekle beraber mahallî idare heyetleri kararile müesseselerinin altı ay müddetle kapatılmasını istemeğe Maliye vekili salâhiyetlidir.

MADDE 53 — Hesaplarını merkezlerinde toplayan müesseselerin şubeleri, ihbarname ile hesap hulâsalarını buldukları mahallin varidat idaresine vaktinde vermedikleri takdirde her şube için merkezin tahakkuk edecek vergisine % 10 zammolunur.

Kanun hükümlerine riayetsizliğin tarihyattaki tesirleri

Hizmet erbabına ait aylık bordroları vaktinde vermeyenler hakkında, resen tayin olunan matrahlardan alınacak aylık vergi % 10 zamlı tarh ve çalıştıranlara tebliğ olunur.

Hizmet erbabına ait % 10 zam ile ellinci maddede yazılı vergi zamlarından dolayı çalıştıranların çalışanlara rücu hakları yoktur.

BEŞİNCİ BAP

İşe başlama, bırakma ve devir halleri

İşe başlama

MADDE 54 — Yeni işe başlayan beyannameye tâbi veya işgal ettikleri mahallerin gayrisafi iratları üzerinden vergi verecek mükellefler işe başladıkları tarihten bir ay içinde keyfiyeti bağlı oldukları varidat dairelerine yazı ile haber vermeğe mecburdurlar.

Bu mükelleflerin işe başladıkları takvim yılına ait vergileri müteakip takvim yılında tarholunur. Hariçten gelen sanatkârların ve temsil ve her nevi oyun heyetlerinin hangi mahalde çalışmağa başlayacaklarını, o mahalli işletenler ve bunlar yoksa kiraylayanlar tarafından en geç bir gün evvel alacaklı varidat dairesine yazı ile bildirilmesi lâzımdır.

İşi bırakma

MADDE 55 — Beyannameye tâbi mükelleflerle işgal ettikleri mahallerin gayrisafi iratları üzerinden vergi verecek mükelleflerden işlerini bırakanlar, bırakma tarihinden itibaren keyfiyeti bir ay içinde varidat dairesine yazı ile haber verirler.

Bunlardan beyannameye tâbi olanlar bırakma tarihinden itibaren üç ay içinde hesabı verilmemiş olan müddete ait bütün muamelelerini gösterecek şekilde beyannamelerini vermeğe mecburdurlar.

1 - İşi devir

2 - Mevsime göre çalışılanlar

MADDE 56 — Beyannameye tâbi mükellefler tarafından işin devri halinde devralanlar, devrin yapılmasından evvel keyfiyeti alâkalı varidat dairesine yazı ile haber verirler.

Devir alanlar devredene ait tahakkuk etmiş ve edecek kazanç vergilerini taksit zamanlarında ödemeği devir muamelesinin yapılmasından evvel varidat dairesine karşı yazı ile taahhüt ettikleri takdirde devredenden bu vergi aranmaz.

Yılın muayyen mevsimlerinde kır bahçelrei, deniz hamamları, plâjları ve emsali yerleri işletenler her mevsimde işe başladıklarını ve işi terkettiklerini, işe başlama ve terk tarihinden itibaren on beş gün içinde yazı ile haber vermeğe mecburdurlar.

Vergi karnesi alanların işe başlama, işi bırakma veya devir halleri

MADDE 57 — 80 inci madde mucibince vergi karnesi almağa mecbur olan nakil vasıtaları sahipleri, bu vasıtaları kaullandıktan vaz geçmiş olurlarsa, en geç bir ay içinde varidat dairesine müracaat ederek keyfiyeti vergi karnesi üzerine kaydettirirler. Bu takdirde tahakkuk etmiş olan vergileri müteakip taksitten itibaren terkin olunur. Aksi halde işlerini bıraktıkları anlaşılıncaya kadar taksitleri aranır.

Nakil vasıtaları satılır veya başkasına devrolunursa devredenler satış veya devir tarihinden itibaren on beş gün içinde alâkalı varidat dairesine haber vermeğe ve vergi karnesine satış ve devir keyfiyetini ve yeni sahibinin adını ve adresini işaret ettirmeğe mecburdurlar. Bu gibi nakil vasıtalarına ait olup henüz ödenmemiş vergi taksitleri kalmış ise devralandan tahsil olunur.

Malî yıl içinde mükellef, işlettiği nakil vasıtasını daha az vergiye tâbi olan nakil vasıtası ile değiştirir ve bunu on beş gün için-

de varidat dairesine haber vererek karnesine işaret ettirirse, müteakip taksitten itibaren vergisi yeni nakil vasıtası üzerinden alınır.

Karne almağa mecbur diğer mükellefler işlerini terkettikleri takdirde keyfiyeti on beş gün içinde varidat idaresine haber vermeğe ve karnelerine işaret ettirmeğe mecburdurlar.

Cezalar

MADDE 58 — 54, 55 ve 56 ncı maddelerde yazılı mükelleflerden işe başladıklarını veya işi bıraktıklarını vaktinde yazı ile bildirmeyenlerin vergilerine % 15 zammolunur. Bu zam işe başlamayı haber vermeyenlerde ilk yılın vergisine; bırakma halinde, bırakmanın vuku bulduğu ticarî yıl iptidasından bırakma tarihine kadar olan zamana ait vergiye tatbik olunur.

MADDE 59 — Vefat edenlerin tarh ve tahakkuk muamelelerine ait mükellefiyetlerinden dolayı, mirası reddetmemiş olan mirasçılar mesuldürler. Vefat, tasfiye ve fesih hâdiseleri, terk hükmündedir. Ancak vefat halinde ihbar mükellefiyeti üç ay daha uzatılır.

Vefat, tasfiye, fesih ve iflâs halleri

İflâs hususî hükümlerine tâbidir.

MADDE 60 — Ticaret, sanat ve meslekini bırakan mükelleflerden ecnebi memlekete gidecek olanların tarhedilmiş olan vergileri işlerini bıraktıkları günden itibaren müddetle kayıtlı olmaksızın tahsil olunur. Bu gibi mükelleflerin pasaportları vergiden borçlu olmadıklarına dair bağlı oldukları varidat dairesinden alınmış bir vesika gösterilmedikçe verilmez ve vize edilmez.

Ecnebi memlekete gidecek olanlar

ALTINCI BAP

Kanunî yollar

Fasıl : 1

İtiraz

MADDE 61 — Mükellefler, beyannameye müstenit ilk tarihyat hariç olmak üzere, ihbarnamenin tebliğinden itibaren otuz gün içinde tarholunan vergiye itiraz edebilirler. İtirazların yazı ile olması şarttır.

İtirazın şekil ve müddeti

İtiraznameler, mükellefin bağlı olduğu varidat dairesine veya o mahallin en büyük malmemuruna pulsuz makbuz mukabilinde verilir. Taahhütlü olarak posta ile gönderilmesi de caizdir. Bu takdirde postahaneye teslim tarihi varidat dairesine teslim tarihi sayılır.

Mahallin en büyük mülkiye memuruna verilmiş olan itiraznameler, mukabilinde makbuz alınmış olmak şartile, kabul olunur.

Resen yapılan tarihyata, varidat dairesi namına itiraz hakkı vilâyetlerde varidat müdürlüğüne, kazalarda mahallin en büyük malmemuruna aittir.

Varidat dairesi namına yapılacak itirazların müddeti dabi ihbarnamenin tebliğinden itibaren 30 gündür.

Gündelik gayrisafi kazançta ait cetvellerin vilâyetlerde varidat müdürlüğüne ve kazalarda en büyük malmemurluğuna tevdi tarihinden itibaren on beş gün içinde bu cetveller mün-dericâtına varidat dairesince; gündelik gayrisafi kazancın gerek heyetçe, gerek varidat idaresince tayini halinde birinci tak-sitin tahsili gününden itibaren, keza on beş gün içinde mükel-leflerin, takdir olunan gündelik gayrisafi kazançta ve sınıf ve derecelerine itiraz komisyonları nezdinde itiraz hakkı vardır. Komisyonların bu hususlara dair kararları katidir.

İtirazların tebliği ve
mükellefin müdafaası

MADDE 62 — Tahakkuk memuru mükellef tarafından veri-len itiraznameyi on beş gün içinde vilâyetlerde varidat müdü-rüne, kazalarda en büyük malmemuruna, mütaleasını ilâve ile teslim eder. Varidat müdürü veya en büyük malmemuru iti-razı mucip hâdiseyi maddî hata veya yanlış nisbet tatbiki gibi açık bir kanunsuzluk şeklinde görürse düzeltilmesini tahakkuk memuruna emreder. Bunların haricindeki itiraz evrakını itiraz komisyonuna verir.

İtiraz, varidat daireleri tarafından yapılacak olursa, iti-raznamenin kısa esbabı mucibesile beş gün zarfında mükellefe tebliği lâzımdır. Mükellef bu tebliği aldığı tarihten itibaren on beş gün içinde komisyonlar nezdinde müdafaasını yazı ile yapar.

İtiraz komisyonları

MADDE 63 — Ankara, İstanbul, İzmir şehirleriyle Maliye ve-kâletinin lüzumlu göreceği diğer şehirlerde muvazzaf itiraz ko-misyonları kurulur. Bu komisyonlar Adliye vekâleti tarafından gösterilecek ticaret işlerinde ihtisas sahibi ve hâkimlik vasıflarını haiz olanlar arasından Maliye vekâletince in-tihap ve tayin olunacak bir reis ile Maliye vekâletinin talebi üzerine biri mahallî ticaret odasından ve diğere belediye tarafından seçilecek üç zattan terekkiüp eder. Bu ko-misyonlara dahil olan reisle ticaret odalarından seçilecek azanın yüksek mektep mezunu olması ve reis ve azaların malî kanunlara ve hesap işlerine vâkıf bulunmaları şarttır. Bu komisyonlara dahil olan şahıslar memurlar gibi başkaca iş deruhde edemezler. Aynı şehirde müteaddit komisyon teşkili caizdir.

Yukarıki fıkra haricinde kalan vilâyetlerle kaza merkezlerin-de itiraz komisyonları mahallinin en büyük mülkiye memurunun ve mazeretleri halinde tevkil edecekleri zatin reislikleri altında, vilâyetlerde varidat müdürü ve kazalarda varidat memuru ile bulunan yerlerde ticaret odalarından, bulunmayan yerlerde be-lediyelerden, kendi azalarından veya hariçten, seçilecek bir zat-tan teşekkül eder.

İtiraz komisyonları
tetkikatı ve karar-ları

MADDE 64 — İtiraz komisyonları en geç nisanın yirminci günü vazifelerine başlarlar. Bu komisyonlar tam bir salâhiyeti haiz olup tetkikatını itiraznameye ve merbut evrak ve vesikalara ve sair delillere istinaden yaparlar. Taraflar, kendileri veya ve-

killeri vasıtasile izahat vermediği, yazı ile talep ederlerse, dinlenmeleri mecburidir. Mükellef tarafından tanınmış imzasile gönderilen akrabası veya daimî müstahdemi, vekili gibi, dinlenebilir.

Komisyona tayin ve tebliğ ettiği günde bulunmayanların dinlenme hakları düşer. Komisyon lüzum görürse veya yazı ile istenirse tayin edeceği bir zatin nezaret ve mesuliyeti altında yeminli vukuf ehli marifetile defterler ve vesikalara müracaat olunmak ve münasip görülecek sair şekillerde mükellef ve icap edenler davet edilmek suretile gerek matrah ve nisbet ve gerek sair hususlarda tetkikat yapar ve ona göre kararını verir.

İtiraz, gündelik gayrisafi kazançlara ait olduğu takdirde komisyon, lüzum göreceği şekil ve surette meslekî teşekküllerden veya hariçten malûmat alarak tetkikatını yapar ve kararını verir.

Komisyon kararının esbabı mucibeye dayanması şarttır.

MADDE 65 — İtiraz üzerine verilen kararların hulâsası alâkalılara tebliğ olunmak üzere vilâyetlerde varidat müdürlüğüne ve kazalarda en büyük malmemurluğuna imza mukabilinde ve tarih gösterilerek teslim olunur.

İtiraz komisyonlarının kararlarını zapta mahsus defter heyetçe ve malmemurlarına tebliğ edilecek kararlar reis tarafından imza edilir ve komisyonun resmî mührile mühürlenir.

MADDE 66 — İtiraz komisyonları tetkiklerini evrakın kendilerine verildiği tarihten itibaren nihayet üç ay içinde karara bağlarlar. Muvazzaf komisyon teşkil edilen şehirlerde bu müddet, Maliye vekâleti tarafından uzatılabilir.

Fasıl : 2

Temyiz

MADDE 67 — Mükellefler, itiraz komisyonu tarafından verilen kararların kendilerine tebliğini ve malmemurları da itiraz komisyonu kararının kendilerine teslimini takip eden günden itibaren (15) gün içinde temyizini isteyebilir. İtiraz edilmeyen tarhiyat için itiraz müddetinin bitmesini takip eden günden itibaren on beş gün içinde temyizen tetkikat talebinde bulunulabilir. Şu kadar ki bu suretle vaki olacak temyiz talepleri vakti gelen vergi taksitlerinin tahsiline mani değildir. Gerek itiraz, gerek temyiz müddetleri içinde itiraz edilmeyen tarhiyat katilesir.

Temyiz istidanameleri alâkadar varidat dairelerine verilir. Bu daireler temyiz istidalarını aldıklarından itibaren on gün zarfında vilâyetlerde varidat müdürleri, kazalarda en büyük malmemurları vasıtasile temyiz komisyonuna gönderirler.

Bu istidanamelerin doğrudan doğruya temyiz komisyonuna verilmesi caizdir.

MADDE 68 — İcabi kadar temyiz komisyonu teşkili ve bunların faaliyet merkezlerinin tayini Maliye vekâletine aittir.

Kararların tebliğ ve imzası

Tetkik müddetleri

Temyiz müddeti ve şekli

Temyiz komisyonlarının teşkili

Her temyiz komisyonu bir reis ile iki azadan teşekkül eder. Temyiz komisyonu reisi Adliye vekâletinin hâkimlikte, avukatlıkta, Devlet daireleri hukuk müşavirliği veya hukuk işleri müdürlüklerinde en az on sene çalışmış olanlardan göstereceği üç namzet arasından Maliye vekâletince seçilir. Azadan biri Maliye vekâleti, Diğeri İktisat vekâleti tarafından intihap ve tayin olunur. Maliye azasının yüksek mektepten mezun ve en az üç sene müddetle defterdarlıkta veya Maliye vekâleti şubelerile vilâyetler birinci sınıf varidat müdürlüklerinde bulunmuş olması ve iktisat azasının da muadil vasıfları haiz bulunması lâzımdır.

Temyiz komisyonu reis ve azaları, memurlar gibi, hariçten iş deruhde edemezler.

Temyizin tetkik müddeti

MADDE 69 — Temyiz komisyonları tetkiklerini temyiz taleplerinin alındığı tarihten itibaren en geç altı ay içinde bitirirler.

Kararların tasdik ve bozulma halleri

MADDE 70 — Temyiz komisyonları tarh ve tahakkuk muamelelerinin kanuna uygun olup olmadığına, tarhedilen vergi miktarına itiraz edilmiş ise mevcut vesikalardan ve icabında mahallinden sorarak alacağı malûmattan hâsıl edeceği kanaatlere göre kararını verir. Temyiz komisyonları bozdukları kararların bozulma sebeplerini gösterirler. Kararlarını işe ait evrak ile beraber mahallî itiraz komisyonuna iade ederler. Bu komisyonlar resen nihaî kararlar da verebilirler. Bozma kararlarının mükellefe tebliği lâzımdır. Bu tebliğe karşı mükellefin on gün zarfında bir diyeceği varsa itiraz komisyonuna bildirir. İtiraz komisyonları bozma kararına tebaiyetle bozma muamelelerini temyiz kararı dairesinde tamamlar ve evrakı yeniden temyiz komisyonuna gönderir.

Temyiz komisyonlarının nihaî kararları üzerine vergi katılır. Bu kararlar alâkahlara tebliğ edilmek üzere vilâyetlerde varidat müdürlerine ve kazalarda mahallinin en büyük malmemuruna gönderilir.

Sonradan verilecek itiraznameler

MADDE 71 — Gerek mükellef ve gerek malmemurları itiraz ve temyiz komisyonlarınca itiraz ve temyiz hakkında birinci itirazlarına ilâveten ve evvelki itirazlarını tamamlamak üzere yeniden itirazname verebilirler. Komisyonlarca bu suretle birinci itiraznameyi tamamlayan itiraznamede ve müdafaalarda yazılı hususlar reddedilmeksizin karar verilecek olursa bu gibi kararlar dahi temyiz komisyonlarınca bozulur.

İcranın tehiri

MADDE 72 — Temyiz komisyonları, itiraz komisyonlarınca verilmiş olan kararların icrasını - tahsilinin tehiri istenilen vergi miktarınca para veya Hazine bonosu ve tahvilâtı veya banka mektubu teminat gösterilmek şartile - tehir edebilirler.

Bu gibi tehir talepleri her işe tercihan karar altına alınır.

YEDİNCİ BAP

Vergi ve cezaların tahsili

Fasıl : 1**Tahsilât**

MADDE 73 — Bu kanun mucibince tahakkuk ettirilen vergiler, biri haziran diğeri birinci kânun aylarında olmak üzere iki taksitte tahsil olunur.

Taksitler

MADDE 74 — Aşağıda yazılı mükelleflerden vergi şu suretle tahsil olunur:

Husûsî hükümler

A) Anonim, eshamlı komandit ve kazanç dağıtan kooperatif ve limitet şirketlerde, her hisseye düşen vergi, hissedarlara tevzi sırasında mahsup edilmek üzere blânçonun heyeti umumiyede tasdikını müteakip bu şirketlerce hesap edilerek haziran ayı içinde şirketlerin bağlı oldukları varidat dairesine bildirilir ve aynı günde tediye olunur. İhtiyat akçeleri ve provisyonların vergiye tâbi tutulmaları halinde de aynı suretle muamele olunur. Umumî, hususî ve mülhak bütçeli daire ve müesseselerle menafii umumiyeye hâdim cemiyetlere ait olup ticarî gaye takip eden müesseselerin vergileri, blânçolarını vermek üzere Maliye vekâletince tayin olunan müddetin bitmesinden itibaren, on beş gün içinde toptan tahsil olunur.

B) (8) inci maddenin (1) numaralı fıkrasında yazılı mükelleflere ait vergiler, ifasını taahhüt ettikleri işin bedeline mahsuben, ister avans, ister katî tediye mahiyetinde bulunsun, her tediye yaptıkça taahhüdün vukubulduğu daire ve müessese muhasebecileri tarafından hesap ve tevkif olunur. Bu suretle tahsil olunan paralar, kesildiği tarihten itibaren on beş gün içinde alâkalı varidat dairesine teslim olunur.

İkinci ve müteakip derecede müteahhit ve mültezim vaziyetinde olanların vergileri, birinci müteahhit veya mültezim tarafından kendilerine tediye yapıldıkça alıkonularak on beş gün içinde bunların çalıştıkları mahallin varidat dairesine bordro ile teslim edilir.

Sekizinci maddenin ikinci fıkrasında yazılı olup bordro ile varidat idaresine bildirilecek miktarların aynı günde teslim edilmesi mecburidir.

C) Hizmet erbabına ve vergileri bunlar gibi tediye sırasında kesilecek sair mükelleflere ait tahakkukat yekûnu, aylık bordroların varidat dairesine verildiği günde malsandığına teslim edilmek lâzımdır.

Daire ve müesseseler tarafından tediye sırasında tevkif olunacak paralar, tediye müteakip bir hafta içinde malsandığına teslim edilir.

Tevkif edilen vergileri yukarıki fıkralarda yazılı müddetler içinde malsandığına teslim etmeyen daire ve müesseselerin itaâmîrleri ve muhasebecileri ile sair teşebbüsât sahip veya müdür

ve muhasebecilerinden teslim mecbur oldukları paralar % 10 fazlasıyla tahsil olunur.

Muhasipler vazifelerini yaptıklarını ispat ederlerse mesuliyet yalnız ita âmiri, müdür veya teşebbüs sahibine ait olur.

Ç) Damga pulu ve kıymetli evrak bayilerine verilen beyiyelerin kazanç vergisi, tediye sırasında alınır.

D) Hariçten gelen sanatkârların ve temsil ve her nevi oyun heyetlerinin sanat yapmalarını temin eden müessese sahipleri, bilet bedelleri üzerinden tahakkuk eden vergiyi mükelleflere rücu hakları mahfuz kalmak üzere vermeğe mecburdurlar. Bu yerleri işleten veya kiralayanlar bir haftadan az devam eden temsil ve müsamere ve oyunlarda, bunların hitamını takip eden günden itibaren üçüncü gün akşamına kadar, ve bir haftadan fazla devam edenlerde, her haftanın hitamından itibaren haftalık vergi tutarını kezaik üçüncü günü akşamına kadar alâkalı varidat dairesine teslim mecburdurlar. Bu mükellefler duhuliyeye bileti kullanmaz veya aldıkları ücret mukabilinde bilet vermezlerse veya 54 üncü maddede yazılı ihbarı yapmazlarsa sanat icra eyledikleri mahallin alabileceği müşteri sayısının beherine iki lira üzerinden tayin ve vergileri ona göre hesap ve o mahalli işletenler veya muvakkaten kiralayanlardan % 15 zam ile tahsil olunur.

E) Beyannameye tâbi mükellefler işlerini devrettiklerini bildirmedikleri takdirde devredene ait tahakkuk etmiş ve edecek vergiler, devralandan da tahsil olunabilir.

F) Gayrisafi varidatları üzerinden vergiye tâbi tutulan mükellefler işlerini terkeyledikleri takdirde terk tarihine kadar geçen müddete isabet eden vergileri on beş gün zarfında defaten tahsil olunur.

G) Kır bahçelerini ve deniz hamamlarını ve emsali yerleri senenin muayyen mevsiminde işletenlerin her aya isabet eden vergileri o ayın sonundan itibaren on gün içinde tahsil olunur.

H) Vergi karnesine tâbi mükelleflerden işlerini terkedenler karnelerini iade edecekleri güne kadar geçen zamana ait vergilerini defaten ödemeğe mecburdurlar.

İ) Gayrisafi iratları beş yüz liradan aşağı olan mükellefler nezdinde çalışanların işlerini terkeylediklerini, istihdam edenler, terkten itibaren on beş gün içinde bildirmezlerse, bildirinceye kadar vergileri bunları çalıştıranlardan alınır.

J) İstanbul balıkhanesinde iş gören kabzımalların vergileri, balıkthane idaresince bunlara tediye yapılırken kesilir.

Resen ve ikmalen
tahsilâtta taksitler

MADDE 75 — Resen veya ikmalen yapılacak tarhiyatta birinci taksit haziran ayında alınır. Henüz tarhiyat ikmal edilmiş ise, tarhiyatın mükellefe tebliğ edildiği tarihten itibaren bir ay içinde birinci taksit tahsil olunur. Vergi bakiyesinin tahsili ikinci taksit müddeti girse de tarhiyatın katileşmesine bırakılarak bu tarihten itibaren bir ay içinde tahsil olunur.

Hizmet erbabına ait resen veya ikmalen tarhiyatta, tahakkuk eden verginin tamamı tebliği takip eden günden itibaren on beş gün içinde tahsil olunur.

Beyannameye müstenit ilk tarhiyatta tahsil, taksit müddetlerinin girmesile başlar.

MADDE 76 — Kazanç vergisinin tarh ve tahakkuk muameleleri ikmal ve vergi de tahsil olunduktan sonra gerek senesi içinde ve gerek tahakkuk müruru zamanları olmadan her hangi bir ihbar olur veya yeni deliller çıkarsa bu suretle bulunan noksanın tamamlanması için mahallin en büyük varidat memurunun teşebbüsü ile mükellef nezdinde yapılması lâzımgelen tetkikat, mütehasıs kullanılan şehirlerde mütehasıslar tarafından ve mütehasıs bulunmayan şehirlerde resen takdir heyetleri veya Maliye müfettiş veya murakiplerince yapılır.

Ketim

Tetkikat neticesinde, ticarî defterlerde hesap hileleri veya muntazam vesikalar bulundurulmaması veya çift defter tutulması gibi vasıtalara müracaatle verginin ketmedildiği meydana çıkarsa bu kısma ait vergi, dört kat olarak tahsil olunur ve bu gibi hallere cüret edenler ayrıca üç aydan üç yıla kadar hapis cezasile cezalandırılırlar.

Bu kanuna göre vergiye tâbi bir iş ve teşebbüs tamamen mektum kalırsa bu iş ve teşebbüs beyannameye tâbi olduğuna göre ketim müddetine ait vergileri resen ve üç kat olarak tarhedilip yarısı derhal ve diğer yarısı da tarhiyatın katiyet kesbettiği tarihten itibaren dördüncü ay içinde tahsil olunur. Mektum kalan teşebbüs, beyannameye tâbi olmayan işlerden ise işin mahiyetine göre tarholunacak vergiler iki kat olarak aynı suretle tahsil edilir.

Resen icra edilen takdir sırasında, nazarı dikkate alınmış olan vesikalar ve malûmat haricinde tahakkuk müruru zamanları vaki olmadan yeni deliller ve malûmata munhasır olmak üzere ikmalen tarhiyat yapılır. Bu teşebbüs beyannameye tâbi işlerden ise ikmalen yapılacak tarhiyat iki kat ve beyannameye tâbi olmayan işlerden ise vergi zamsız olarak alınır.

MADDE 77 — Bu kanunda tayin olunan taksit ve tediye zamanlarında verginin aslı ile zamlarını ve ruhsat tezkeresi ve vergi karnesi harçlarını tediye etmeyenler hakkında tahsili emval kanununa göre muamele yapılır.

Vergi tahsilâtında icra muameleleri

Taksit ve tediye zamanlarında taksitlerini tediye etmeyenlere ait vergi % 10 zam ile tahsil olunur.

Fasıl: 2

Müruru zaman

MADDE 78 — Verginin tahakkuk ettirildiği malî yılın sonundan itibaren her hangi sebeple olursa olsun hakikî şahıslarda üç ve hükmî şahıslarda dört yıl içinde tarhedilmeyen ve tarhedilip kesbi katiyet ettiği malî yılı takip eden malî yıldan itibaren beş yıl içinde tahsil olunmayan vergiler müruru zamana uğrar. Ruhsat tezkereleri ve vergi karneleri harçları aynı hükme tâbidir.

Tahakkuk ve tahsil müruru zamanları

Ecnebi memleketlerde bulunanlar için tahsil müruru zamanı on senedir.

SEKİZİNCİ BAP

Ruhsat tezkeresi ve vergi karnesi

Ruhsat tezkeresi almağa mecbur olanlar

MADDE 79 — Bu kanunla vergiden müstesna tutulanlardan ve hizmet erbabı ile karne almaları lâzımgelenlerden maada bütün mükellefler ruhsat tezkeresi almağa mecburdurlar.

Karne almağa mecbur olanlar

MADDE 80 — Gündelik gayrisafi kazançları üzerinden vergiye tâbi mükelleflerle gayrisafi iratları 500 liradan aşağı olan yerlerde iş yapan mükelleflerin yanında çalışanlar, vergi karnesi almağa mecburdurlar.

Karne ve ruhsat tezkeresinin alma zamanı

MADDE 81 — Ruhsat tezkereleri ve vergi karneleri malî yılın birinci ayında ve yeniden işe başlama halinde de başlama tarihinden itibaren bir ay içinde varidat idarelerinden alınır.

Ruhsat tezkeresi bir, vergi karnesi iki malî yıl için muteberdir. Vergi karnesine fotoğraf yapıştırılması mecburidir.

Ruhsat tezkeresi harçları

MADDE 82 — Ruhsat tezkeresi aşağıda yazılı harçlar mukabilinde verilir:

A) Altıncı ve yedinci maddelerde yazılı mükellefler için yirmi beş lira;

B) Sekizinci maddede yazılı mükellefler için, damga pulu ve kıymetli evrak bayileri hariç olmak üzere, dört lira;

C - İşgal ettikleri mahallerin gayrisafi iratları vergilerine matrah ittihaz edilen mükelleflerden gayrisafi iratları beş yüz liradan aşağı olanlar ile damga pulu ve kıymetli evrak bayileri için bir lira ve beş yüz lira ve daha fazla olanlar için iki lira.

Bedava ruhsat tezkeresi

MADDE 83 — Rüsumu bahriye kanununa göre tayfa tezkeresi alanlarla Türkiyede yerleşmiş sayılmayan mükelleflere bedava ruhsat tezkeresi verilir.

Vergi karnesi harçları

MADDE 84 — Vergi karneleri aşağıda yazılı harçlar mukabilinde verilir:

A) Deniz nakil vasıtalarında elli ton ve daha yukarı her vasıta için üç lira;

B) Deniz nakil vasıtalarında elli tondan aşağı olan her vasıta için iki lira;

C) Otobüs, omnibüs, otomobil ve emsali binek vasıtaları için üç lira;

C) Kamyon, kamyonet için bir buçuk lira;

D) Çift ve tek atlı binek arabaları, çift atlı yük arabaları, ücretle nakliyatla kullanılan her nevi hayvan arabaları için bir lira;

E) Nakliyatla kullanılan at, katır, deve, eşek için elli kuruş;

F) Yukarıda yazılı vasıtalarda çalışan ve gündelik gayrisafi kazançları üzerinden vergi veren mükelleflerden:

1) Diplomalı ve diplomasız sanatkâr ve ustalardan iki lira,

- 2) Sair işçilerden bir lira,
G) Yukarıda sayılanlar haricinde kalıp gündelik gayrisafi kazanç üzerinden vergiye tâbi mükellefler için elli kuruş.

MADDE 85 — Kanunda gösterilen müddet içinde ruhsat tezkeresi almayan mükelleflerden seksen ikinci maddenin (A) fıkrasında yazılı olanlardan beş kat, (B) fıkrasında yazılı olanlardan üç kat ve (C) fıkrasında yazılı olanlardan iki kat harç alınır.

Vaktinde vergi karnesi almayan mükelleflerin karne harçları iki kat alınır.

Cezaî hükümler

DOKUZUNCU BAP

Hususî hükümler

MADDE 86 — Bu kanunda yazılı tebliğlerde ve itiraz ve temyiz müddetlerinin hesabında hukuk muhakemeleri usulü kanununda kabul edilen hükümler cereyan eder.

Bu kanunda yazılı diğer müddetlerin son günü resmî bir tatil gününe tesadüf ederse, müddet, tatili takip eden günün akşamına kadar uzar.

Tebliğ usulleri ve müddetler

MADDE 87 — Beyannameye tâbi şirket ve müesseselerin kendi işleri için kullandıkları nakliye vasıtalarına ayrıca vergi tarhedilmeyip bu vasıtalar, şirket ve müesseseler emrinde kullandıkça muteber olmak üzere, alâkahlılara bedava ruhsat tezkeresi verilir. Bu suretle ruhsat tezkeresi almayan veya ruhsat tezkeresi alıpta nakil vasıtalarını şirket ve müessesenin işleri haricinde kullanan mükelleflere tarholunacak vergi iki kat tahsil olunur.

Hususî nakil vasıtaları ruhsat tezkeresi

MADDE 88 — Vergi tarhi hususunda vazifeli olanlarla hesap mütehassısları, resen takdir heyetleri, itiraz ve temyiz komisyonu reis ve azaları yaptıkları vazife dolayısıyla öğrendikleri sırları ifşa edemezler. Hilâfına hareket edenler Türk ceza kanununun 198 inci maddesine göre ceza görürler. Bunlardan cürümleri tekerür edenler, bir daha Devlet hizmetinde kullanılmazlar.

Sırları ifşa edenler

MADDE 89 — Verilen vazifeleri yapmayan memurlarla hesap mütehassısları, takdir heyetleri reis ve azaları ve (88) nci maddede yazılı cürmü işleyenler hakkında, memurun muhakemat kanununa tâbi olmaksızın takibat yapılır.

Vazifelerini yapmayan memurlar

MADDE 90 — Temyiz komisyonları veraset ve intikal ve hayvanlar ve muamele vergisi ve mülga vergilerden temettü ve harp kazançları vergileri hakkındaki temyiz taleplerini dahi bu vergilere ait kanunlar hükmüne göre ve bu kanunun (70) nci maddesindeki usul dairseinde tetkikle karara bağlarlar.

Temyiz komisyonlarının diğer vazifeleri

MADDE 91 — Yanmak, su basmak gibi müebir sebepler yüzünden mahvolan sigortasız ticarethanelerin buna tekdüm eden takvim yılına göre tahakkuk ettirilmiş olan vergi-

Verginin terkini

lerinden, henüz tahsil edilmemiş olanlar Maliye vekâletince terkin olunur.

Belediyelere ve liman
dairelerine ait vazife-
feler

MADDE 92 — Kara ve deniz nakliye vasıtaları için belediyeler ve liman idareleri seyrüsefer ruhsatı ve plâka verirken bu vasıtaları işletenlerin vergi karnelerini ararlar. Vergi karnesi olmayanlara vergi karnesi gösterinceye kadar ruhsatiye ve plâka vermezler. Hilâfına hareket eden memurlar hakkında, (89) ncu madde mucibince muamele olunur.

Tahakkuk şubeleri ve
varidat kalemleri

MADDE 93 — Bu kanunda yazılı varidat daireleri ve varidat ve tahakkuk memurları tabirleri, tahakkuk şubesi teşkilâtı olan yerlerde tahakkuk şubelerini ve şube teşkilâtı olmayan yerlerde varidat kalemlerini ifade eder.

Defterlerin türkçe tutulması ve vesikalalarının saklanması

MADDE 94 — Mükellefler bu kanuna göre tutacakları defterleri türkçe yazmağa ve bunlara geçirilecek kayıtlara ait evrakı müsbiteyi tahakkuk müruru zamanları müddetince saklamağa ve talep vukuunda göstermeğe mecburdurlar.

Komisyon ve heyet-
lerde nisap

MADDE 95 — Komisyon ve heyetler, kanunda yazılı adetlerle toplanırlar ve ekseriyetle karar verirler. Reyler denk olursa reisin bulunduğu tarafın dediği olur.

Akraba işleri

MADDE 96 — Komisyon ve heyetlerin reis ve azaları üçüncü dereceye kadar (üçüncü dahil) akrabalarına taallûk eden işlerde bulunamazlar.

Devamsızlık

MADDE 97 — Komisyon ve heyetlerde bulunan müntehap aza mazeretleri olmaksızın bir biri ardınca üç içtima gelmedikleri takdirde istifa etmiş sayılırlar.

Gelmeyenlere vekâlet

MADDE 98 — Muvazzaf itiraz komisyonları ile temyiz komisyonlarının reis ve azalarından mazeret dolayısıyla gelmeyenlere Maliye vekilinin tensip edeceği zat vekâlet eder.

Şubelerinin yıllık hesaplarını bir merkezde toplayan mükellefler

MADDE 99 — Şubelerinin yıllık hesaplarını bir merkezde toplayan mükellefler, kazançlarının her şubeye düşen miktarını beyannamelerinde ayrıca gösterirler. Şubelerin buldukları yerlerin mahallî idarelerine ait vergi hisseleri bu miktarlara göre hesap ve tahsilini müteakip tevzi olunur.

Mülga hükümler

MADDE 100 — 27 şubat 1926 tarih ve 755 numaralı (Kazanç vergisi kanunu), 9 haziran 1926 tarih ve 926 numaralı (Kazanç vergisi kanununun ikinci maddesine bazı fıkralar tezyiline dair kanun), 21 mayıs 1927 tarih ve 1038 numaralı (Kazanç vergisi kanununun bazı maddelerinin tadiline dair kanun), 18 haziran 1927 tarih 1088 numaralı (Kazanç vergisi kanununun 36 nci maddesinin tadiline dair kanun), 16 şubat 1928 tarih ve 1209 numaralı (Kazanç vergisi kanununun bazı maddelerini tadil eden 1038 numaralı kanunun 27 nci maddesine bir fıkra tezyili hakkındaki kanun), 2 şubat 1929 tarih ve 1388 numaralı (Kazanç vergisi kanununun bazı maddelerini tadil eden 1038 numaralı kanunun 71 nci muvakkat maddesinin tadili hakkındaki kanun),

18 Mayıs 1929 tarih ve 1452 numaralı (Devlet memurları maaşının tevhit ve teadülü hakkındaki kanun) un kazanç vergisine müteallik hükümleri, 18 Mayıs 1929 tarih ve 1453 numaralı (Zabitân ve askerî memurların maaşatı hakkındaki kanun) un kazanç vergisine müteallik hükümleri, 18 Mayıs 1929 tarih ve 1454 numaralı (Bilâvasıta vergilere munzam kesirlerin tevhit ve nisbetlerinin tadiline dair kanun) un 7,8,9,10,11 inci maddeleri, 19 Temmuz 1931 tarih ve 1847 numaralı (Umumî, mülhak ve hususî bütçelerden verilen maaş, ücret, tahsisat, hakkı huzur, tazminat, yevmiye, ikramiye ve ihbariyelerden alınacak kazanç vergisi hakkındaki kanun), 19 Mayıs 1930 tarih ve 1629 numaralı (Eğlence ve hususî istihlâk vergisi kanun) u, 15 Nisan 1338 tarih ve 216 numaralı (Merakibi bahriyeden alınacak rüsum hakkındaki kanun) a merbut tarifinin (1) numaralı bendinde yazılı merakipten yüz tona kadar olan müruriye resmile (3) numaralı bendinde yazılı şehriye resmi ve bunlara müteferri bileümle tefsir ve kararlar ve bu kanuna muhalif olan sair hükümler mülğadır.

Muvakkat maddeler

MADDE 1 — 1926, 1927, 1928 senelerinde; 1340 senesinde vermiş oldukları temettü vergilerinin üç mislini vermek suretile mükellefiyetini yapmış olanların 755 numaralı kazanç vergisi kanununa göre tarhedilmiş olupta henüz tahsil edilmeyen vergi cezaları terkin olunmuştur.

Temettü vergisi verenler

MADDE 2 — Bu kanunun meriyete girdiği tarihten evvelki zamanlara ait olup henüz tarhiyatı yapılmamış veyahut ka-tiyet kesbetmemiş olan vergilerde mükellefiyet şekli, vergi nisbeti, muafiyetler ve müruru zaman eski hükümlere; tarih ve tahakkuk muameleleri bu kanun hükümlerine tâbidir. Bu nevi muamelelerin tâbi tutulacağı misil ve para cezaları hakkında bu kanun ile eski kanunda yazılı olanlardan hangisi mükellefin lehine ise o tatbik olunur.

Kanunun meriyetinden evvelki kazançlara ait mükellefiyetler

(8) inci maddede yazılı mükellefiyet şekline tâbi mükellefler hakkında bu kanun hükümleri, meriyete girdiği tarihten itibaren, tatbik olunur. Mezkûr maddeye dahil olan müteahhit ve mültezimlerden taahhüt ve iltizam teşebbüslerinden maada beyannameye tâbi iştigalleri bulunmayanlar ile ecnebi nakliyat kumpanya ve acentaları bu kanunun meriyeti tarihinde hesaplarını keserek üç ay içinde bu muamelelerinin neticelerini bildiren beyannamelerini vermeğe mecburdurlar.

Bu kanunun meriyeti tarihine kadar ödenmemiş olan müteahhit ve mültezim istihkakları bu kanun hükümlerine tâbi tutulur.

Şu kadar ki teşvikî sanayi kanunundan istifade eden müesseselerin bu kanunun neşrinden evvel vukubulan taahhütleri ile yine bu kanunun neşrinden evvel vergileri tahakkuk ettirilmiş olan müteahhit ve mültezimler hakkında eski kanun hükümleri cavidir.

1934 yılı için hazırlık

MADDE 3 — 1934 malî yılı vergileri için bu kanunun tarh ve tahakkuka ait hükümleri neşrini müteakip tatbik olunur.

Bu kanun hükümlerine göre işgal edilen mahallerin gayrisafi iratları vergilerine matrah ittihaz olunan mükellefler ile mütedavil sermaye üzerine ticaret yapanlardan ikraz ve istikraz ve banka muameleleriyle iştigal edenler ve kambiyo ve nukut ve müceherat üzerine iş yapanların ve eczacıların vergileri bu kanun dairesinde gayrisafi irat üzerinden yeniden tarholunur.

Kira bedelleri üzerinden tarhiyat

MADDE 4 — Han ve apartımanların asma katlarında, pasaj ve koridorlarında, merdiven altı gibi yerlerinde ticaret, sanat ve hırfet ve meslek icra eden mükelleflerin kazanç vergileri, bu gibi mahallerin bina vergisi kanunu mucibince gayrisafi iratları ayrılıncaya kadar, mükelleflerin işgal ettikleri mahaller için noterden tasdikli kira mukavelenameleri mevcut ise bu mukavelenamelerde yazılı kira bedelleri vergilerine matrah olur.

İhtiyata alınmış paralar

MADDE 5 — Bu kanunun meriyeti tarihine kadar ihtiyata alınmış olan paraların sermayeye nisbeti ne olursa olsun dağıtma veya sermayeye ilâve veya tasfiye yapılmadıkça vergiye tâbi tutulmaz.

Kanunun meriyeti

MADDE 101 — Bu kanun 1 haziran 1934 tarihinden muteberdir.

Kanunun hükümlerini icraya memur olanlar

MADDE 102 — Bu kanunun hükümlerini icraya Adliye, Dahiliye, Maliye ve İktisat vekilleri memurdur.

25 mart 1934

Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası

: 25 - III - 1934 ve 1/137

Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası

: 25 - III - 1934 ve 4/323

Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları

Cilt Sayfa

4 24

13 3,6,14

14 109

19 165

20 9,50,58,71,75:107,110:128,130:139,144:

148,156,167:169